

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

Brno 2014

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

55-1

BRNO 2014

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 55

Volume 55

Číslo 1

Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design s.r.o.

Software
Software

Adobe InDesign CS6

Fotografie na obálce
Cover Photography

Hostěradice, okr. Znojmo. Sestava nádob s kremací ze žárového hrobu
kultury zvoncovitých pohárů. (viz obr. 10 na str. 59)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2014
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2014 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obsah

Studie a krátké články Case Studies and Short Articles Studien und kurze Artikel

7

*Petr Škrdla, Jaroslav Bartík, Jan Eigner, Tereza Rychtaříková, Pavel Nikolajev,
Miriam Nývltová Fišáková, Ladislav Nejman, Michaela Polanská, Jan Novák*

Mohelno-Plevovce: Kamenná struktura B

9

Jaroslav Bartík, Lenka Běhouňková, Martin Kuča

Sídliště staršího stupně kultury s moravskou malovanou keramikou Březník – „střední hon“

25

Jaromír Kovárník

Žárové pohřby v amforách mladšího stupně KZP na jižní Moravě (poznámky k vnitřnímu uspořádání společnosti KZP)

47

Krzysztof Tunia, Piotr Włodarczak

Mohyla kultury nálevkovitých pohárů v Malžycích, pow. Kazimierza Wielka

65

Piotr Włodarczak

Grób 3 z Zielonej (Małopolska) i fenomen bogato wyposażonych grobów męskich w grupie krakowsko-sandomierskiej kultury ceramiki sznurowej

75

Ivan Cheben, Michal Cheben

Sídliště objekty kultúry lineárnej a železovskej skupiny z Michala nad Žitavou (Slovensko)

89

Marzena Szmyt

Dead Animals and the Living Society

105

Jiří Juchelka

Nová sídliště lužické kultury na Opavsku

113

Přehled výzkumů na Moravě a ve Slezsku 2013

Overview of Excavations in Moravia and Silesia 2013

Übersicht den Grabungen in Mähren und Schlesien 2013

140

Paleolit – Paleolithic – Paläolithikum

Blatec (okr. Olomouc)	143
Brno (k. ú. Dolní Heršpice, okr. Brno-město)	143
Dolany (okr. Šumperk)	144
Lhota (k. ú. Lhota u Lipníka nad Bečvou, okr. Přerov)	144
Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)	144
Mohelno (okr. Třebíč)	145
Pavlov (okr. Břeclav)	146
Pavlovice (okr. Přerov)	148
Přerov (k. ú. Předmostí, okr. Přerov)	148
Radotín (okr. Přerov)	150
Stavenice (okr. Šumperk)	150
Střelice (k. ú. Střelice u Jevišovic, okr. Znojmo)	151
Tučín (okr. Přerov)	152
Želeč (k. ú. Želeč na Hané, okr. Prostějov)	153
Želešice (okr. Brno-venkov)	154

Neolit – Neolithic – Neolithikum

Babice (k. ú. Babice u Šternberka, okr. Olomouc)	157
Bezměrov (okr. Kroměříž)	157
Bohuslávky (okr. Přerov)	157
Brno (k. ú. Přízřenice, okr. Brno-město)	158
Brno (k. ú. Starý Lískovec, okr. Brno-město)	158
Cetechovice (okr. Kroměříž)	159
Cetkovice (okr. Blansko)	159
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov)	159
Dubicko (okr. Šumperk)	160
Dukovany (okr. Třebíč)	160
Hladké Životice (okr. Nový Jičín)	161
Ivančice (okr. Brno-venkov)	161
Jarohněvice (okr. Kroměříž)	161
Kralice nad Oslavou (okr. Třebíč)	162
Kramolín (okr. Třebíč)	163
Kyjov (k. ú. Bohuslavice u Kyjova, okr. Hodonín)	164
Kyjovice (okr. Znojmo)	164
Lednice (k. ú. Lednice na Moravě, okr. Břeclav)	165
Malhostovice (okr. Brno-venkov)	166
Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)	167
Náměšř na Hané (okr. Olomouc)	167
Oslavany (okr. Brno-venkov)	168
Otrokovice (k. ú. Kvítkovice u Otrokovic, okr. Zlín)	169
Polešovice (okr. Uherské Hradiště)	169
Popůvky (k. ú. Popůvky u Brna, okr. Brno-venkov)	169
Pustějov (okr. Nový Jičín)	170
Slavkov (k. ú. Slavkov u Opavy, okr. Opava)	172
Stanoviště (k. ú. Stanoviště na Moravě, okr. Brno-venkov)	175
Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště)	175
Velatice (okr. Brno-venkov)	176
Zdounky (k. ú. Divoky, okr. Kroměříž)	176

Eneolit – Eneolithic – Äneolithikum

Blučina (okr. Brno-venkov)	177
Brno (k. ú. Brno-Komín, okr. Brno-město)	177
Březník (okr. Třebíč)	177
Buchlovice (okr. Uherské Hradiště)	178
Dolany (okr. Olomouc)	179
Dolní Kounice (okr. Brno-venkov)	179
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov)	180
Dukovany (okr. Třebíč)	181
Habrovany (okr. Vyškov)	182
Jarohněvice (okr. Kroměříž)	182
Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)	182
Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)	183
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	184
Opava (k. ú. Kylešovice, okr. Opava)	184
Stavenice (okr. Šumperk)	184
Uherské Hradiště (k. ú. Sady, okr. Uherské Hradiště)	186
Uničov (k. ú. Uničov, okr. Olomouc)	187
Úvalno (okr. Bruntál)	190
Vanovice (okr. Blansko)	190

Doba bronzová – Bronze Age – Bronzezeit

Blučina (okr. Brno-venkov)	193
Bohuňovice (k. ú. Trusovice, okr. Olomouc)	193
Bouzov (okr. Olomouc)	194
Brno (k. ú. Brno-Komín, okr. Brno-město)	194
Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město)	194
Brno (k. ú. Brno-Přízřenice, okr. Brno-město)	195
Bučovice (k. ú. Marefy, okr. Vyškov)	195
Buchlovice (okr. Uherské Hradiště)	195
Drnovice (okr. Vyškov)	196
Držovice na Moravě (okr. Prostějov)	196
Dubicko (okr. Šumperk)	196
Hrabová (okr. Šumperk)	197
Klobouky u Brna (okr. Břeclav)	200
Kožušany (okr. Olomouc)	200
Kravaře (okr. Opava)	201
Kučerov (okr. Vyškov)	201
Kunovice (okr. Uherské Hradiště)	201
Litovel (okr. Olomouc)	203
Litovel (k. ú. Rozvadovice, okr. Olomouc)	203
Lukoveček (okr. Zlín)	204
Medlov (k. ú. Králová, okr. Olomouc)	204
Náměšť na Hané (okr. Olomouc)	205
Neplachovice (k. ú. Neplachovice, okr. Opava)	206
Olomouc (k. ú. Olomouc-město, okr. Olomouc)	206
Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc)	207
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	208
Olomouc (k. ú. Slavonín, okr. Olomouc)	208
Osek nad Bečvou (okr. Přerov)	208
Osíčko (okr. Kroměříž)	211
Oslavany (okr. Brno-venkov)	211
Podolí (okr. Brno-venkov)	212
Polešovice (okr. Uherské Hradiště)	212
Rusín (okr. Bruntál)	213
Slatinky (okr. Prostějov)	213
Uničov (okr. Olomouc)	214
Velatice (okr. Brno-venkov)	215
Vítová (okr. Zlín)	215

Doba železná – Iron Age – Eisenzeit

Blažovice (okr. Brno-venkov)	217
Brno (k. ú. Horní Heršpice, okr. Brno-město)	217
Buchlovice (okr. Uherské Hradiště)	218
Čechy pod Kosířem (okr. Prostějov)	218
Hněvotín (okr. Olomouc)	219
Hrabová (okr. Šumperk)	219
Klobouky u Brna (okr. Břeclav)	220
Kučerov (okr. Vyškov)	221
Lednice (okr. Břeclav)	221
Litovel (okr. Olomouc)	221
Luděřov (okr. Olomouc)	222
Malé Hradisko (okr. Prostějov)	222
Mokrý-Horákov (k. ú. Mokrý u Brna, okr. Brno-venkov)	223
Mokrý-Horákov (k. ú. Horákov, okr. Brno-venkov)	223
Moutnice (okr. Brno-venkov)	224
Polešovice (okr. Uherské Hradiště)	225
Rajhrad (okr. Brno-venkov)	225
Trnávka (k. ú. Dolní Újezd, okr. Přerov)	225
Uherský Brod (okr. Uherské Hradiště)	227

Doba římská a doba stěhování národů – Roman Age and Migration Period

Römische Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit

Břeclav (k. ú. Charvátská Nová Ves, okr. Břeclav)	229
Býkov-Láryšov (k. ú. Býkov, okr. Bruntál)	230
Držovice (k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov).	230
Kravaře (okr. Opava)	230
Lednice (okr. Břeclav)	231
Litovel (k. ú. Rozvadovice, okr. Olomouc).	231
Oldřišov (okr. Opava).	231
Podolí (okr. Brno-venkov)	232
Prostějov (k. ú. Čechovice, okr. Prostějov)	232
Vyškov (okr. Vyškov)	233

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ
A VE SLEZSKU 2013

OVERVIEW OF EXCAVATIONS IN MORAVIA
AND SILESIA 2013

ÜBERSICHT DEN GRABUNGEN IN MÄHREN
UND SCHLESIEN 2013

DOBA BRONZOVÁ BRONZE AGE BRONZEZEIT

BLUČINA (OKR. BRNO-VENKOV)

„Pastviska“. Starší doba bronzová. Mladší doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

Rozsahově drobný záchranný výzkum zasáhl pouze část ze skryté plochy s odhadovanou rozlohou 6 ha. Základní limitující faktory představovala kombinace průběhu reliéfu a hloubky skrývky, díky které bylo dosaženo hloubek s rozlišitelnými archeologickými situacemi pouze v místech, kde stavba vybíhá do mírného svahu návrší „Kolberky“. Podle hustoty zjištěných objektů je zřejmé, že nebyla zachycena pouze okrajová část lokality a lze důvodně předpokládat, že další objekty se nacházejí jak západním směrem, tak především směrem východním na svahu návrší. Zde musela být patrně lokalita výrazně narušena při výstavbě dálničního sjezdu a přilehlé komunikace, jež ovšem nebyla v 70. letech 20. století archeologicky sledována. Aktivita ze starší doby bronzové se ve zkoumané ploše projevily zahloubenými objekty s inventářem únětické kultury i věteřovské skupiny, nálezy z mladší doby bronzové se objevují především v souvrství a jako početná intruze v raně středověkých objektech. Pokud je lze blíže zařadit, náleží patrně časnému či staršímu stupni KPP. Zjištění osídlení ze starší doby bronzové představuje i v rámci bohatého pravěkého osídlení katastru Blučiny nový poznatek, důležitý zejména pro poznání zázemí opevněného výšinného sídliště na návrší „Cezavy“. Velmi pravděpodobně se jedná o další část rozlehlé sídelní aglomerace z doby bronzové, postupně porušované stavební činností v areálu zemědělského družstva a jeho okolí.

David Parma

Resumé

Blučina (Bez. Brno-venkov), „Pastviska“. Frühbronzezeit. Jungbronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

BOHUŇOVICE (K. Ú. TRUSOVICE, OKR. OLOMOUC)

„Před drahou“. KLPP – slezská fáze. Depot. Záchranný výzkum.

V dubnu 2013 byl nalezen na poli jižně od obce bronzový depot. Objev orbou rozrušeného depotu uskutečnil povrchovým průzkumem spolupracovník

ACO M. Čtvrťák. Následně bylo na místě provedeno dohledání za pomoci detektoru kovů s cílem najít možné původní uložení. Záměr se podařil 11. 4. 2013, kdy se zde uskutečnil záchranný výzkum. Depot byl původně vložen do keramické nádoby zapuštěné cca 0,5 m pod dnešní úroveň terénu. Do nádoby, z níž je dochována spodní část, byly vloženy otevřené tyčinkovité nápažníky (?) – 4 ks, otevřené tyčinkovité nápažníky s tordováním – 15 ks a dva náramky. Orbou byly rozvláčeny zlomky dalších otevřených tyčinkovitých nápažníků – 3 ks, otevřených tyčinkovitých nápažníků (?) s tordováním – 2 ks a části deformovaného spirálovitého nápažníku se středovým žebrem – 2 ks. Celková hmotnost 28 ks bronzových nálezů činí 4573 g (obr. 1). Nálezy můžeme datovat do horizontu depotů Křenůvky (HB1) a svým složením se podobá například depotu Myslejovice 1 (Salaš 2005, 138, 445).

Marek Kalábek

Literatura

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. I, Text*. Brno: Moravské muzeum.

Resumé

Bohuňovice (Kat. Trusovice, Bez. Olomouc). „Před drahou“. Spätbronzezeit. Depotfund. Rettungsgrabung.

Obr. 1. Bohuňovice. Vypreparovaný depot v nádobě.
Abb. 1. Bohuňovice. Depotfund in das Gefäß.

BOUZOV (OKR. OLOMOUČ)

Západní okraj obce. Parc. č. 85/1. Mladší doba bronzová (?). Vesnice. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu (lokalizace: bod v okruhu 5 m v S-JTSK: X = 1106636,55, Y = 571781,06) vyvolaného stavbou zděného prodejního kiosku (blíže viz kapitola „Středověk a novověk“) byly získány rovněž 2 fragmenty pravěké keramiky, z toho 1 ks okraje menší nádoby. Keramika je pravděpodobně z období mladší doby bronzové.

Karel Faltýnek, Pavel Šlězár

Resumé

Bouzov (Bez. Olomouc). Den westlichen Rand des Dorfes, Parzelle Nr. 85/1. Der jüngeren Bronzezeit (?). Dorf. Rettungsgrabung.

BRNO (K. Ú. BRNO-KOMÍN, OKR. BRNO-MĚSTO)

BD Meander. Pozdní doba bronzová. Sídliště. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

Při výstavbě bytového domu byla porušena další část polykulturního pravěkého sídelního areálu v poloze Brno-Komín „Nivy“ (Parma 2007). Přítomnost pouhých šesti zahloubených objektů naznačuje, že jde o jeho okrajové partie, čemuž odpovídá i poloha ve svahu „Kozí hory“. Dvojice žárových hrobů z pozdní doby bronzové ukazuje i na přítomnost současných pohřebních komponenty (obr. 2). Pravděpodobně byl zachycen její okraj, mělce uložené hroby jsou ovšem ve svažitém terénu velmi špatně dochovány.

David Parma, Petr Holub

Literatura

Parma, D. 2007: Brno-Komín (okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 48, 373–374.

Resumé

Brno-Komín (Bez. Brno-město), Wohnungshaus Meander, Spätbronzezeit, Siedlung, Brandgräberfeld, Rettungsgrabung.

Obr. 3. Brno-Líšeň. Mezi ulicemi Houbalova a Štefáčkova. Kamenný závěsek. Foto J. Kala.
Abb. 3. Brno-Líšeň. Im Raum zwischen den Straßen Houbalova und Štefáčkova. Der Steinanhänger. Foto J. Kala.

BRNO (K. Ú. LÍŠEŇ, OKR. BRNO-MĚSTO)

Mezi ulicemi Houbalova a Štefáčkova. SMK. Sídliště, keramický depot. Záchranný výzkum.

V říjnu roku 2013 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v.v.i., záchranný archeologický výzkum v západním úseku zastavěného území brněnské městské části Líšeň v souvislosti s I. etapou výstavby bytových domů. Při této příležitosti bylo v jižní polovině doposud volného prostranství mezi ulicemi Houbalova a Štefáčkova odkryto neznámé pravěké sídliště. Uvedený prostor se rozkládá v nadmořské výšce od 280 do 295 m, ve spodní části jižního až jihozápadního svahu, který spadá z vrcholu Hády (424,3 m n.m.) do suchého údolí mezi Bílou horou a Stránskou skálou. Jeho přesná poloha je na ZM ČR 1:10 000, list 24-41-21, určena krajními body o souřadnicích 64:94, 67:95, 66:102 a 61:101 mm od Z:J s. č.

Prozkoumáno bylo celkem 6 zahloubených objektů, z nichž 3 lze na základě získaného materiálu spolehlivě datovat do středodunajské mohylové kultury. Mezi nálezy se vyskytlo i několik bronzových předmětů (kruhové vlasové ozdoby, jehlice, rybářský háček) a jedinečný zdobený kamenný závěsek (obr. 3). V zásypu nepříliš hluboké zásobní jámy pak byl uložen keramický depot sestávající ze 2 větších nádob a 12 džbánek a šálek (obr. 4). S největší pravděpodobností se jedná o jižní okraj rozsáhlejšího sídlištního areálu, jehož severní pokračování patrně naznačuje dřívější ojedinělý nález nepatinovaného vytěženého jádra (Kuča, Matějec 2010, 309).

Michal Přichystal

Literatura

Kuča, M., Matějček, P. 2010: Brno (k. ú. Líšeň, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 51, 306–310.

Resumé

Brno (Kat. Líšeň, Bez. Brno-město). Bei der Rettungsgrabung im Raum zwischen den Strassen Houbalova und Štefáčkova wurde die Siedlung der mitteldonauländischen Hügelgräberkultur entdeckt. In einer Grube war das Keramikdepot gefunden.

Obr. 4. Brno-Líšeň. Mezi ulicemi Houbalova a Štefáčkova. Nádobý z keramického depotu. Foto J. Kala.
Abb. 4. Brno-Líšeň. Im Raum zwischen den Strassen Houbalova und Štefáčkova. Die Gefässe aus dem Keramikdepot. Foto J. Kala.

BRNO (K. Ú. BRNO-PRÍZŘENICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

„Na lukách“. Starší a mladší doba bronzová. Vrstva. Záchranný výzkum.

Při výzkumu pravěkého souvrství v říční nivě Svratky (viz část Neolit) byly získány jednotlivé nálezy dokládající aktivity starší i mladší doby bronzové.

David Parma, Petr Kos

Resumé

Brno-Prížřenice (Bez. Brno-město), „Na lukách“. Frühbronzezeit. Jungbronzezeit. Schicht. Rettungsgrabung.

Obr. 5. Buchlovice. Bronzový nůž typu Riedenburg.
Abb. 5. Buchlovice. Bronze Messer des Types Riedenburg.

BUČOVICE (K. Ú. MAREFY, OKR. VYŠKOV)

„Člupy“. ÚK. Výšinné opevněné sídliště. Povrchový sběr.

V průběhu autorovy geomagnetické prospekce známého výšinného opevněného sídliště únětické kultury na návrší Člupy u Maref byl mimo střeškový materiál sesbírán i soubor štípané a broušené kamenné industrie. Mezi štípanými nástroji zaujmou především jeden celý a dva přelomené zlomky velkých srpkových čepelí s boční retuší a další hrubé úštěpy (vše z rohovců typu Krumlovský les). Broušené a vrtané předměty zastupuje týlní část sekeromlatu s provrtem.

Miroslav Daňhel

Resumé

During a geomagnetic prospection of Únětice culture hill-fort, several stone artefacts including chipped blades made of Krumlovský les chert and fragment of hammer-axe were collected.

BUCHLOVICE (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Na křížku“. Střední doba bronzová. Ojedinelý nález. Povrchová prospekce detektorem.

V březnu 2013 byl do Slováckého muzea v Uherském Hradišti předán nález bronzového nože typu Riedenburg (obr. 5), který nálezce získal prospekci detektorem (Salaš 2014; Menoušková 2013). Předmět byl nalezen ve svažitém terénu Chřibů (bod o souřadnicích X = 550051.1, Y = 1173965.97). Při ohledání lokality se nepodařilo zjistit žádné nálezy souvislosti, objekty či kulturní vrstvy. Jedná se o nůž odlitý v jednostranné formě. Má krátkou plnou rukojeť a silnější čepel s vyklenutým hřbetem a hrotem zvednutým vzhůru. Hřbet čepele je zdoben dvěma úzkými žebry kopírujícími vyklenutí. Rukojeť je zdobena žebírky, která vytvářejí dvě obdélná pole se symetrickou výzdobou (rozměry: d. 100 mm, š. rukojeti 14 mm, š. čepele max. 14 mm, s. 3 mm). Nůž je datovaný do střední doby bronzové, stupně BC (BC2).

Dana Menoušková

Literatura

Menoušková, D. 2013: *Buchlovice – Na křížku*. Rkp. nálezové zprávy 810/13. Uloženo: Archiv archeologického oddělení Slováckého muzea v Uherském Hradišti.

Salaš, M. 2014: Nález bronzového nože od Buchlovic, okr. Uherské Hradiště. *Slovácko* 2013, 55 [v tisku].

Resumé

Buchlovice (Bez. Uherské Hradiště) „Na křížku“. Mittlere Bronzezeit. Einzelfund. Detektorprospektion.

DRNOVICE (OKR. VYŠKOV)

Nový Dombas. Střední doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

Poloha lokality je na ZM ČR 1:10 000, mapový list 24-41-15, vymezena bodem 173:85 (Z:J).

Na rozsáhlé ploše (Nový Dombas) pro výstavbu rodinných domů prováděla dodavatelská firma práce na inženýrských sítích a příjezdové komunikaci. Během těchto prací byly odkryty 3 archeologické objekty. Ve dvou případech šlo o menší sídlištní jámy patřící kultuře mohylové. Třetí, oválná jáma s plochým dnem náležející téže kultuře, obsahovala velké množství keramických zlomků, z nichž se v laboratoři podařilo rekonstruovat několik zajímavých keramických tvarů.

Blanka Mikulková

Resumé

Drnovice (Bez. Vyškov). Bronzezeit. Velaticer Phase. Siedlung. Rettungsgrabung.

DRŽOVICE NA MORAVĚ (OKR. PROSTĚJOV)

„U hřbitova“ („Díly odvrhoviční“). Pozdní doba bronzová. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu měsíce října 2013 proběhly zemní práce související s výstavbou sídla firmy Agroslužby Nedbal v poloze „U hřbitova“, která je širší součástí polní trati „Díly odvrhoviční“, k. ú. Držovice na Moravě, okr. Prostějov; v těsném sousedství výrobního areálu společnosti NEKR, při jehož výstavbě bylo odkryto nepřeberné množství archeologických situací mnohdy nadregionálního významu (přehledně cf.

Čižmář, Šmíd 1999; Čižmář, Geislerová, Unger 2000 eds., 211–212; aj.). Skrývkou dotčená plocha vlastního areálu byla již dříve značně devastována - sloužila patrně jako technické zázemí v době budování blízkého mostu a rychlostní komunikace R46 směřující od Prostějova k Olomouci. Liniový výkop určený k pokládce kanalizace však protnul západní část drobného návrší dnešního držovického hřbitova a poskytl tak na dvě desítky archeologických objektů (ZM ČR, 1:10 000, list 24-24-08, linie mezi body o souřadnicích 71:217 a 65 mm od Z a 211 mm od J sekční čáry). Ty náležely nejmladšímu úseku kultury s moravskou malovanou keramikou, kultuře nálevkovitých pohárů, „smíšenému kulturnímu horizontu“ přelomu mladšího a pozdního eneolitu (cf. oddíl „Eneolit“) a v neposlední řadě i slezskému úseku kultury lužických popelnicových polí. Pozdní době bronzové můžeme přiřadit dva sídlištní objekty poskytující především početnější soubory zlomků keramiky.

Pavel Fojtík

Literatura

Čižmář, M., Geislerová, K., Unger, J. (eds.) 2000: *Výzkumy – Ausgrabungen 1993–1998*. Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Čižmář, Z., Šmíd, M. 1999: Prostějov - Držovice (okr. Prostějov), „U hřbitova“, výzkum 1998. *Přehled výzkumů* 40 (1997–1998), 218–219, 247, 276, 369–370.

Resumé

Držovice na Moravě (Bez. Prostějov). Flur „U hřbitova“ („Díly odvrhoviční“). Spätbronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

DUBICKO (OKR. ŠUMPERK)

Za kostelem. Parc č. 330/1, 332/9, 340/6. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum. VM Šumperk, přír. č. 37/2013.

Jedná se o polykulturní sídlištní lokalitu (zapsanou v SAS pod č. 14-43-10/1), známou již od 20. let 20. století, doloženy jsou nálezy z období mladého paleolitu, neolitu, kultury lužických popelnicových polí a středověku. Naleziště se nachází na polích na JV okraji obce, které zde mají mírný zhruba jihozápadní sklon nad drobnou místní vodotečí. Koordináty: ZM 1:10000 14-43-10, 260:183, 265:186, 275:172, 265:168.

VM Šumperk na lokalitě v letech 2010–2011 realizovalo plošný záchranný archeologický výzkum, vyvo-

laný stavbou nové ulice a 4 rodinných domů (stavební obvod Na Tvrzi), (Halama 2012). V únoru až červenci r. 2013 postupně proběhly další archeologické záchranné práce na parc. č. 332/9 (stavba bazénu, sklípku a sesvahování pozemku – VM Šumperk), č. 340/6 (stavba rodinného domu – VM Šumperk) a č. 330/1 (stavba rod. domu – Archaia Olomouc, T. Zeman).

V průběhu r. 2013 byly prozkoumány sídlištní objekty č. 145-192 (číslování objektů od zahájení výzkumů na lokalitě v r. 2010) – většina je datována do lužické kultury, ovšem několik objektů spadá do kultury s lineární keramikou (viz Neolit – v tomto svazku). Z různých sídlištních jam lze typově určit jako jámy zásobního charakteru, kúlové jamky, pec či výrobní objekt a snad i zahloubenou chatu. Vyzvednuto bylo množství keramického materiálu, mazanice, zrnitěrka, štípaná industrie a bronz. slitek (z detektorové prospekce orniční vrstvy v okolí výzkumu).

V několika objektech se zachovaly zvířecí kosti, zuby a archeobotanický materiál – uhlíky a rostlinné makrozbytky. Analýzy nyní provádí Regionální centrum pokročilých technologií a materiálů při Univerzitě Palackého v Olomouci. Uhlíky ze dvou objektů budou předmětem C14 datace.

Jakub Halama

Literatura

Halama, J. 2012: Dubicko (okr. Šumperk). Za kostelem. *Přehled výzkumů* 53(1), 162–163.

Resumé

Dubicko (Bez. Šumperk). Za kostelem, Parz. Nr. 330/1, 332/9, 340/6. Spätbronzezeit – Lausitzer Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung. VM Šumperk, Zuwachs. Nr. 37/2013.

HRABOVÁ (OKR. ŠUMPERK)

„Luh“. KLPP. Sídliště. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

V souvislosti s budováním nové ulice 15 rodinných domků byl od dubna do září 2013 prováděn záchranný archeologický výzkum společností Archaia Olomouc, o.p.s. Stavební akce se týkala komunikace, inženýrských sítí a 6 parcel rodinných domů. Na terénní části výzkumu participovalo také Vlastivědné muzeum v Šumperku (J. Halama). Jedná se o polní trať Luh (Pod Hojgrovy) na jižním okraji intravilánu obce Hrabová, na pozvolném k JZ obráceném svahu na levém břehu Hrabovského potoka, v nadmořské výšce 269–278 m.

Výzkumem byla v horní partii svahu odkryta část dosud neznámého polykulturního sídliště z doby popelnicových polí a latěnu, které pokračuje rozptýlenou zástavbou se splachy kulturní vrstvy také po svahu dolů (obr. 6, 7). Dosavadní zjištěná délka osídlené plochy tak dosahuje 149 m. Pod ornicí byla zachycena světle šedá kulturní vrstva s početnými nálezy keramiky, mazanice i kamenných nástrojů, která byla odebírána ve čtvercové síti ruční skrývkou. Nálezy reprezentují převážně lužickou fázi KLPP – hrubé hrncovité nebo vázovité tvary zdobené plastickými lištami s prstovými důlky nebo rytými liniemi, příp. dvouúché amfory. Na úrovni podloží se vyrýsovalo 27 zahloubených sídlištních objektů. Většinou se jedná o mělké kruhové nebo oválné odpadní jámy (o průměru kolem 1 m), mísovitě, vanovitě nebo kotlovitě průřezu a menší kúlové nebo sloupové jámy. Jejich inventář nebyl příliš bohatý, tvořila jej především keramika. Jediným kovovým artefaktem je zlomek bronzové jehlice bez hlavičky, ojedíněle se objevily také kamenné brousky a fragmenty zrnitěrek. Na parcele č. 1620/6 byla prozkoumána také jednoduchá oválná jámová pec, původně s nadzemní hliněnou kopulí s množstvím nálezů keramiky a mazanice. Jižní stranu sídliště ohraničoval úzký, mělký žlábek (dokumentovaná délka 10 m, šířka 0,5–0,7 m, hloubka 30 cm), vně něhož se již žádné sídlištní objekty nenacházely. Sídliště lze předběžně datovat do lužické fáze KLPP, v menší míře se však objevují také keramické fragmenty slezské fáze KLPP.

Nově zjištěné sídliště KLPP v Hrabové potvrzuje starší náznaky existence osady na katastru obce (Nekvasil 1963, 19) a řadí se do husté sídlištní sítě na obou březích podél toku řeky Moravy v Mohelnické brázdě.

Na parc. č. 1620/3 byla kromě jednoho sídlištního objektu prozkoumána také část žárového pohřebiště KLPP (obr. 8). Hroby nebyly čitelné půdorysně ve sprašovém podloží. Teprve po vybagrování rýh základů garáže se vyrýsovalo na ploše 14 x 2 m celkem 11 žárových hrobů ležících ve víceméně pravidelné řadě ve směru V–Z. Jedná se o severní okraj pohřebiště, jehož hlavní část pokračuje směrem mimo zkoumanou plochu. Hroby se nacházejí poměrně mělce (zhruba 30–40 cm pod ornicí), zahloubené do podloží, čemuž odpovídá také míra jejich zachovalosti. Pouze 5 hrobů obsahovalo žárový pohřeb, ostatní představují torza původních hrobů, projevující se shluky střepů keramiky. Ve výbavě hrobů se nenašly žádné bronzové předměty ani ozdoby, ale výhradně jen keramické nádoby. Nejbohatší hrob H 801 obsahoval velkou amforu – urnu s kremací překrytou obrácenou mísou a dalších 8 keramických nádob jako milodary (obr. 9). Spálené kůstky byly nasypány také do šálku s uchem a hrubší misky. Jedna z menších amforek byla překryta obráceným šálkem s uchem. Podle předběžné antropologické analýzy (A. Dofko-

vá) obsahovala urna velké množství spálených kostí (1300 cm³) - pohřeb dospělého jedince neurčitelného pohlaví. Poloviční výbavu měl hrob H 807. Žárový pohřeb byl opět nasypán do velké amfory překryté obrácenou mísou, jako milodary sloužily dvě menší amfory (jedna z nich byla vložena přímo do urny mezi spálené kosti), hrubá hrncovitá nádoba a několik neúplných miniaturních nádobek. Opět se jedná o reprezentativní množství spálených kostí dospělého jedince (1800 cm³). Ve východní polovině hrobové jámy se nacházela rozprostřená popelovitá vrstva ojedinele obsahující spálené lidské kosti – snad zbytek druhého pohřbu bez milodará. Hrob H 802 je možno s velkou opatrností připsat dospělé ženě, obsahoval amforu s kremací překrytou mísou, další velkou mísu a menší amforku.

Antropologické rozborů přinesly zjištění, že všechny kosti byly přepáleny do mléčné, místy šedobílé barvy, ukazující na teplotu spálení kolem 700 °C. Každý z pohřbů obsahoval zlomky kostí ze všech částí skeletu (hlavy včetně zubů, trupu a končetin), což je obecná pohřební zvyklost populace popelnicových polí. Věk se podařilo určit u 4 jedinců (3 dospělý a jedno starší dítě). Nebyly zjištěny žádné anomálie na kostech.

Kromě několika hrubých nezdobených hrnců a mís je keramika z výbavy hrobů tenkostěnná s černě leštěným povrchem. Typologicky převažují baňaté urny s oušky na rozhraní hrdla a výdutě, misky s omfalem, šálky s uchem a miniaturní nádoby. Její nejčastější výzdobou je kombinace vhloubených (podkovovité žlábků, svazky svislých žlábků, důlky) a rytých (horizontální oběžné rýhy, šrafované trojúhelníky na výdutích i uchu, motiv vlčích zubů) ornamentů. Keramický materiál není příliš kvalitní, je poměrně křehký a drolivý, je pravděpodobné, že se jedná o keramiku vyrobenou k funerálním účelům. Na základě keramické výbavy lze předběžně pohřebiště datovat do slezské fáze KLPP, výskyt starších lužických hro-

bů však nelze vzhledem k fragmentárnosti některých celků vyloučit.

Výzkum v Hrabové přinesl výjimečnou terénní situaci, kdy pohřebiště navazuje jižním směrem přímo na sídliště (obj. 529 leží již mezi hroby H 800, 803 a 805). V době popelnicových polí se pohřebiště nacházejí většinou několik set metrů vzdálená od sídlišť, příp. za nějakou terénní překážkou (kopec, les, vodní tok). V knovízské kultuře však leží některá pohřebiště přímo na okrajích sídlišť (Jiráň 2008, 235). Nově objevená situace v Hrabové ukazuje na spíše na model, kdy každé sídliště má svoje pohřebiště, než že by obyvatelstvo více osad pohřbívalo na centrálním pohřebišti. Obdobně se to ukazuje na katastru sousedního Dubicka, kde nově prozkoumané sídliště KLPP (výzkum J. Halamy – viz v tomto svazku) leží na protějším svahu, asi 400 m JZ od pohřebiště. V případě Hrabové je netypická poloha pohřebiště proti sídlišti. Sídlíště leží v horní části svahu, zatímco pohřebiště na stejném svahu v jeho dolní partii.

Tomáš Zeman

Literatura

Jiráň, L. (ed.) 2008: *Archeologie pravěkých Čech 5. Doba bronzová*. Praha: Archeologický ústav AV ČR, Praha.

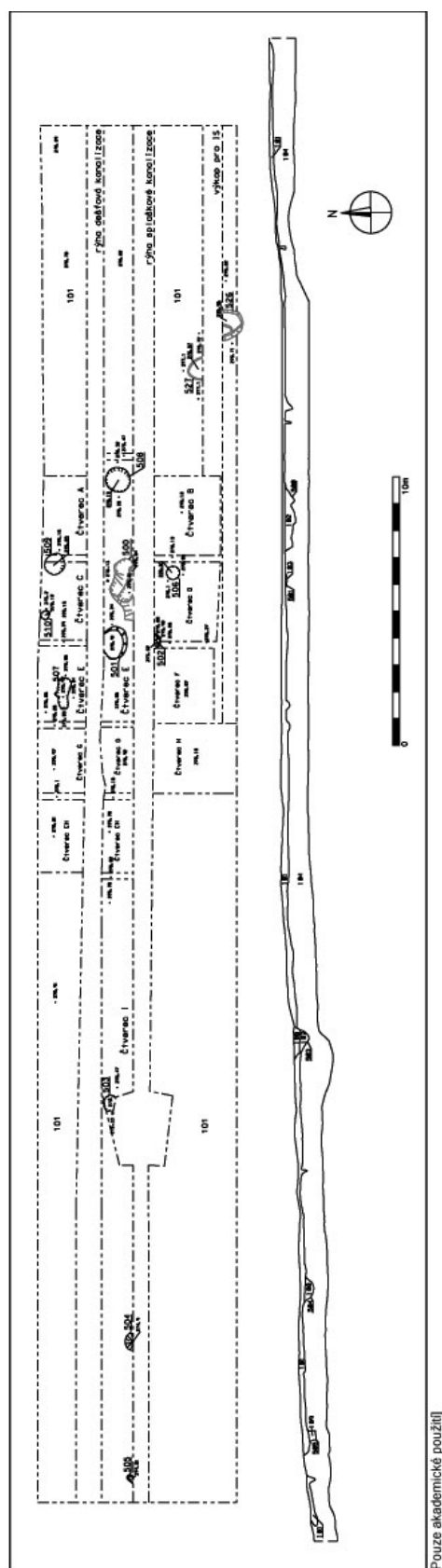
Nekvasil, J. 1963: *Pravěk Mohelnicka*. Mohelnice: Vlastivědné muzeum.

Resumé

Hrabová (Bez. Šumperk), „Luh“ – Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

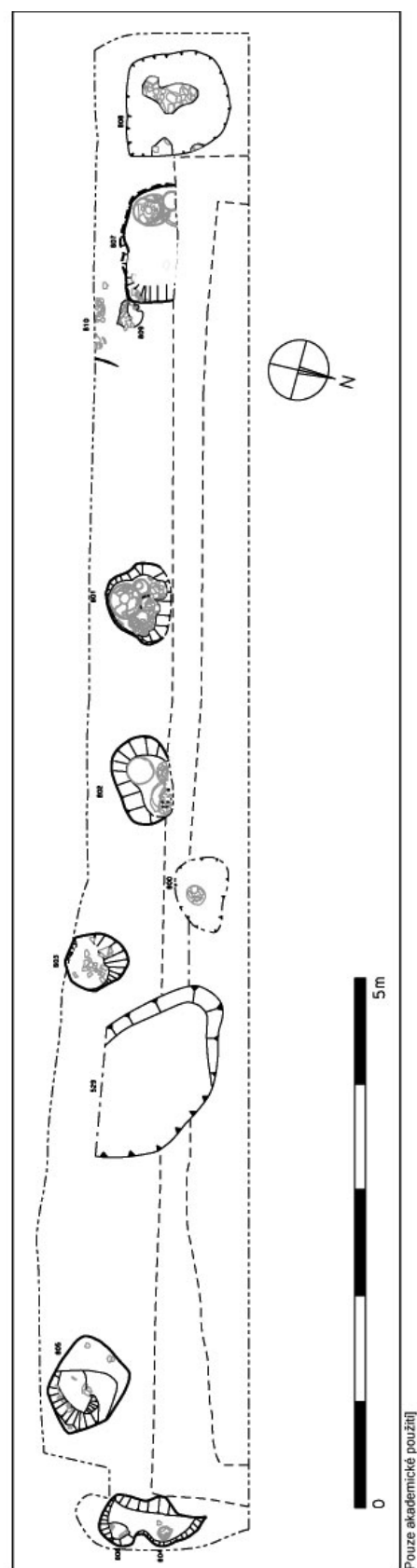

Obr. 6. Hrabová. Technická infrastruktura + 15 RD. Prozkoumaná plocha v roce 2013.
Abb. 6. Hrabová. Technische Infrastruktur und 15 Familienhausen. Ausgrabungsfläche 2013.

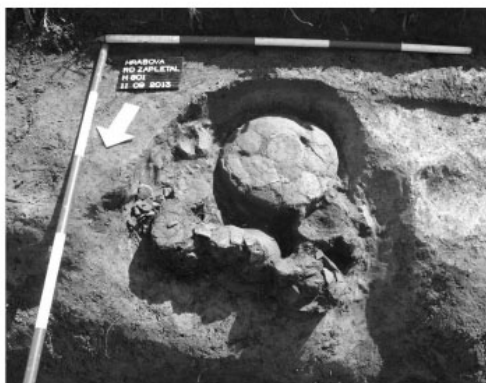
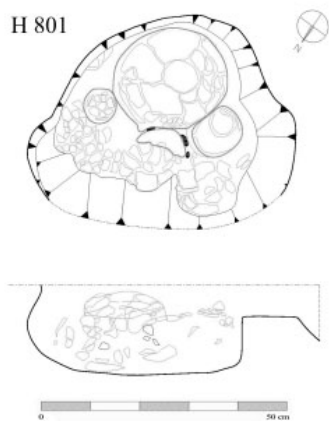
Obr. 7. Hrabová. Technická infrastruktura. Celkový plán zkoumané plochy.

Abb. 7. Hrabová. Technische Infrastruktur. Gesamtplan der Ausgrabung Fläche.

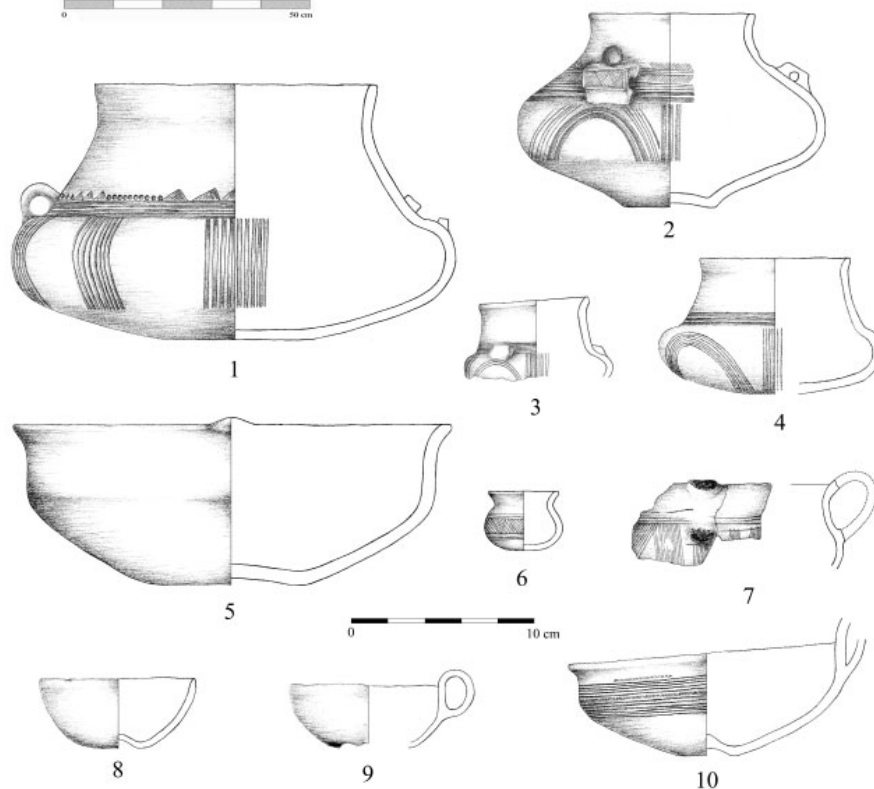
Obr. 8. Hrabová. Parc. č. 1620/3, RD Zapletal. Celkový plán zkoumané plochy.

Abb. 8. Hrabová. Prz. N. 1620/3, Familienhaus Zapletal. Gesamtplan der Ausgrabung Fläche.

Obr. 9. Hrabová. Parc. č. 1620/3, RD Zapletal. Hrob H 801.

Abb. 9. Hrabová. Prz. N. 1620/3, Familienhaus Zapletal. Grab H 801.

KLOBOUKY U BRNA (OKR. BŘECLAV)

Nám. Míru, Brí Mrštíků, Masarykova. Mladší doba bronzová. Vrstva. Záchranný výzkum.

V ploše náměstí byla opakovaně zjištěna výrazná kulturní vrstva s nálezy charakteristické keramiky mladší doby bronzové (viz Středověk).

David Parma

Resumé

Klobouky bei Brno (Bez. Břeclav), „Frieden-Platz“, Jungbronzezeit, Schicht, Rettungsgrabung.

KOŽUŠANY (OKR. OLOMOUČ)

Suché louky. Mladší doba bronzová, KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V měsíci listopadu 2013 byl proveden záchranný archeologický výzkum na ploše stavby „Obchodního centra – prodej návěsové techniky“ firmy OLTRANS DOSTÁL, s.r.o., na katastrálním území obce Kožušany, v trati Suché louky. Během archeologického dohledu na skryté ploše stavby bylo zjištěno, že se zde nachází relikty kulturní vrstvy obsahující archeologický materiál. Lokalita se nachází cca 200 metrů severně od intravilánu obce, po pravé straně silnice 435 z Kožušan do Olomouce, v nadmořské výšce 205 metrů. Na mapě ZM ČR 1:10 000, kladový list 24–22–24, je lokalita identifikována těmito koordináty (měřeno v mm od ZSČ:JSC): 453:43; 441:43; 448:54.

Kulturní vrstva byla prozkoumána metodou čtvercové sítě. Čtverce byly zkoumány šachovnicově. Na ploše bylo rozměřeno 30 čtverců o velikosti 3×3 metry, prozkoumáno bylo 15 čtverců. Během výzkumu byl z kulturní vrstvy, jejíž maximální mocnost činila 0,45 m, vyzvednut soubor keramických zlomků, mazanice a štípané industrie. Nalezená keramika je charakteristická pro lužickou kulturu mladší doby bronzové.

Vendula Vránová

Resumé

Kožušany (Olomouc Dist.). Late Bronze Age. Lusatian Urnfield culture. Settlement. Rescue excavation.

During a rescue archaeological excavation in Kožušany, a cultural layer from the Lusatian Urnfield Culture was excavated.

KRAVAŘE (OKR. OPAVA)

Kostelní ulice. Parc. č. 1338. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu, který byl vyvolán stavbou rodinného domu, se podařilo zachytit novou polykulturní lokalitu. Jeden objekt je řazen do období lužické kultury, zbylá část do pozdní doby římské (více viz Doba římská). Objekt, který na první pohled nebylo možné rozlišit od podorniční vrstvy ani od podloží, představoval lůžko pro velkou amforovitou zásobnici.

David Rožnovský

Resumé

Kravaře (Bez. Opava). Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

KUČEROV (OKR. VYŠKOV)

Pod Kučerovským hájem. Mladší doba bronzová, KSPP. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

V poloze Kučerov 2 (poloha lokality je na ZM ČR 1:10 000, mapový list 24-42-21, vymezena bodem 72:322 (Z:J) byla při skrývce ornice porušena část žárového pohřebiště patřící kultuře středodunajských popelnicových polí. Celkem bylo nalezeno 9 žárových hrobů. Zčásti se jednalo o prosté jamky s kremací, bez dalších nálezů (hroby 802, 803, 806). Dva hroby obsahovaly jednu nádobu, která byla současně popel-

nicí s kremací (hroby 801, 805). Čtyři hroby patřily k bohatším hrobům. Kromě nádoby s kremací do nich bylo uloženo větší množství keramických nádob (od 2 do minimálně 10 různých keramických tvarů, některé byly ve značně torzovitém tvaru). Nejvíce nádob obsahoval hrob 804 (minimálně 10), dále hrob 807 (minimálně 4), hrob 800 také minimálně 4 a hrob 808 (minimálně 2). Hroby 804 a 807 obsahovaly i drobné bronzové předměty – část jehlice (804) a bronzovou spirálku nalezenou při plavení kremace (807). Protože se pohřebiště nacházelo pod stávající polní cestou, byly hroby značně devastovány dosavadním provozem zemědělských strojů. Částečně rekonstruovat se podařilo jen několik keramických tvarů.

Blanka Mikulková

Resumé

Kučerov (Bez. Vyškov). Jüngere Bronzezeit. Urnenfeldkultur. Gräberfeld. Rettungsgrabung.

KUNOVICE (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Hliněná. VS. Pohřeb v sídlištní jámě. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází jižně od Uherského Hradiště na katastru města Kunovice. Plocha výzkumu leží ve východní části města, na vyvýšené terase nad levým břehem řeky Olšavy v nadmořské výšce 195 m. V současné době se plocha nachází v jedné ze zahrad rodinných domů postavených při cestě spojující Kunovice a Míkovice, jižní strana zahrady je ohraničena profilem obecního hliníku. Z kulturních vrstev v profilu obecního hliníku získal V. Hrubý v roce 1940 zvířecí kosti, pazourkovou industrii a množství střepů únětické kultury (Hrubý, Hochmanová, Kalousek 1956, 69).

Při výkopových pracích pro výstavbu sklepa byla na zahradě rodinného porušena zásobní jáma se silnou vrstvou mazanice na dně, ve vykopané hlíně byly nalezeny lidské kosti. Postupně byl odkryt celý prostor zásobní jámy. Zásyp jámy byl jednolitý bez výraznějšího zvrstvení. Dno zásobní jámy se nacházelo v hloubce 160 cm od současného povrchu. Ústí jámy bylo kolmé, u dna se jáma rozšiřovala, samotné dno bylo potom mísovité profilované. Půdorys jámy byl kruhový. Dno jámy bylo pokryto 5-10 cm silnou vrstvou mazanicové destrukce a roztroušených uhlíků. Mazanicová vrstva byla nejmohutnější ve středu jámy a směrem k jejím okrajům se její mocnost ztenčovala.

Přímo na vrstvě mazanice byly uloženy ostatky dvou jedinců (obr. 10). Na základě antropologického určení se jednalo o dospívajícího nebo mladého muže

ve věku okolo 20 let, odhadovaná výška jedince je 166-174 cm, a s největší pravděpodobností mladou ženu ve věku okolo 25 let, odhadovaná výška jedince je 156-167 cm. Žena ležela na zádech, hlavu měla zakloněnu dozadu, nohy roztaženy v rombické poloze a ruce měla překřížené na pravé straně. Na levé ruce měla drobný bronzový náramek z tordovaného drátku s jantarovým korálkem (obr. 11). Muž ležel také na zádech, hlavu otočenou na pravém boku, nohy skrčeny a roztaženy při okraji jámy, ruce sepnuty a překříženy na pravém boku před obličejem. Za hlavou ženy bylo na vrstvě mazanice několik kusů zvířecích kostí. U nohou a rukou ženské kostry bylo potom k okraji jámy uloženo několik fragmentů keramiky, pocházející pravděpodobně z jedné velké zásobnicové nádoby. Po vybrání výplně objektu se ve spraši nevyřýsovaly pozůstatky žádné vnitřní konstrukce.

Tomáš Chrástek

Resumé

Kunovice (Bez. Uherské Hradiště), Hliněná Strasse. Věteřov Gruppe. Begräbniss in Siedlunggrube. Rettungsgrabung.

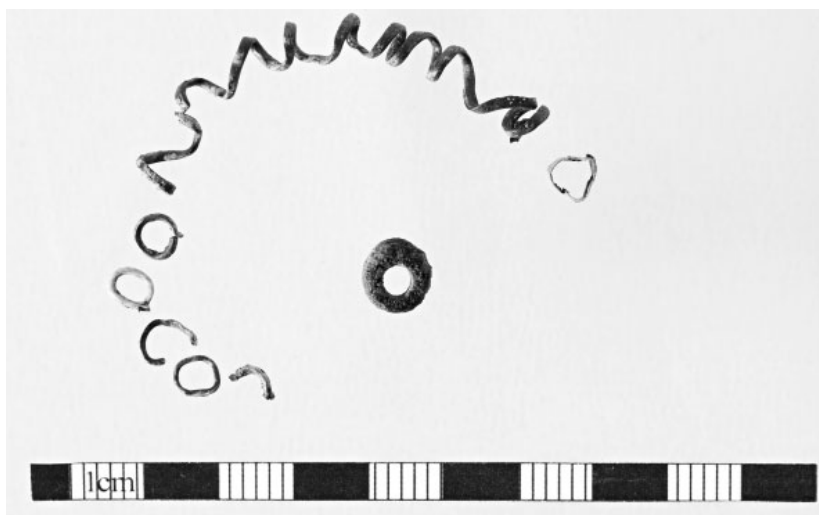
Literatura

Hrubý, V., Hochmanová, V., Kalousek, F. 1956: Kunovice, Knížecí a Nedbalova cihelna. In: V. Hrubý (ed.): *Přehled nejvýznamnějších archeologických lokalit Gottwaldovského kraje*. Studie Krajského musea v Gottwaldově. Gottwaldov: Krajské museum v Gottwaldově, 68–70.

Obr. 10. Kunovice. Pohřeb v sídlištní jámě.

Abb. 10. Kunovice. Begräbniss in Siedlunggrube.

Obr. 11. Kunovice. Bronzový náramek.

Abb. 11. Kunovice. Bronze-armband.

LITOVEL (OKR. OLMOUC)

„U hráze“. KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

Během jarních měsíců roku 2011 byla prováděna archeologická prospekce metodou povrchového sběru. Východně od katastru obce Nasobůrky těsně při jeho východních hranicích a dále v prostoru přibližně vymezeném železniční tratí a státní silnicí č. 635 (lokalizace: plocha mezi body: 1) X = 1109379, Y = 559121; 2) X = 1109728, Y = 559478; 3) X = 1109564, Y = 559597; 4) X = 1109387, Y = 559576 (S-JTSK)), bylo navázáno na objev polykulturní lokality z roku 2010 (Faltýnek 2011, 192), (viz též kapitola Doba železná, Středověk a novověk). Z množství nalezené keramiky, a to v jižní části vymezené souřadnicemi, kde povrchový průzkum navázal přímo na polykulturní lokalitu z roku 2010, bylo nalezeno 160 ks keramiky KLPP. Z areálu položeného poněkud severněji v rámci vymezeného areálu, pochází dalších 35 ks keramiky KLPP, dalších 20 ks keramiky lze rámcově datovat do doby bronzové. Ve východní části vymezeného areálu, který je dále již zastavěnou plochou, bylo nalezeno dalších 15 ks keramiky, kterou lze rámcově datovat do doby bronzové.

Karel Faltýnek

Literatura

Faltýnek, K. 2011: Litovel (k. ú. Nasobůrky, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 52(1), 192.

Resumé

Litovel (Bez. Olomouc). „U hráze“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Oberflächensammlung.

LITOVEL (K. Ú. ROZVADOVICE, OKR. OLMOUC)

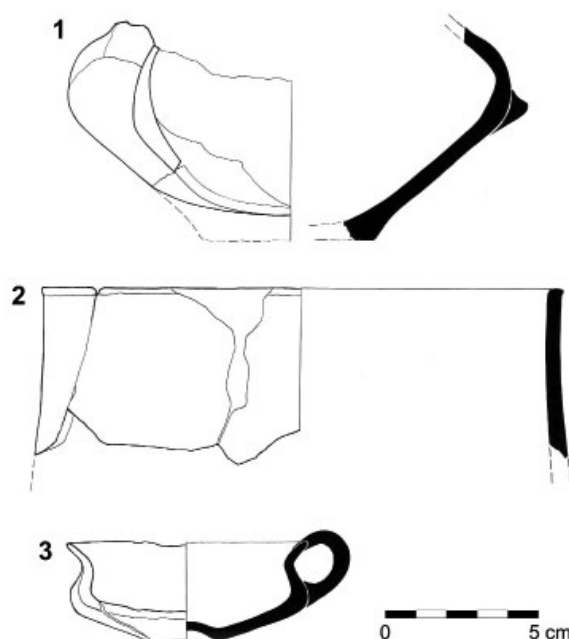
Mladší doba bronzová. Pohřebiště. Sídliště (?). Povrchový sběr.

Během archeologické prospekce, prováděné v jarních měsících roku 2011 metodou povrchového sběru, byly na poli jihozápadně od stávající zástavby obce Rozvadovice (plocha vymezená body: 1) X = 1111540,50, Y = 557667,80; 2) X = 1111725,70, Y = 557768,30; 3) X = 1111754,80, Y = 557935; 4) X = 1111596, Y = 558064,65; 5) X = 1111498, Y = 557969; 6) X = 1111365,90, Y = 557958,80; 7) X = 1111334, Y = 557839; 8) X = 1111294,45, Y = 557715,4 (S-JTSK) nalezeny keramické zlomky tvořící nápadnou kumulaci. Z nich se později podařilo zrekonstruovat torzo amforovitě nádoby s výčnělkem (obr. 12: 1) a miskovitý koflík (obr. 12: 3). O několik desítek metrů dále východním směrem došlo k obdobnému nález, přičemž se podařilo zrekonstruovat větší část okraje okřínu (obr. 12: 2). Jde tak s největší pravděpodobností o pozůstatky lužického pohřebiště stupně BD. Dalších 70 kusů keramiky nalezené v blízkém okolí, lze rámcově datovat do doby bronzové. Asi 200 m severovýchodním směrem přes státní silnici č. 449, v rámci výše souřadnicemi vymezené plochy, bylo na prostranství v okruhu asi 100 m nalezeno 25 kusů keramiky datovatelné do období mohylovo-lužického.

Karel Faltýnek

Resumé

Litovel (Kat. Rozvadovice, Bez. Olomouc). Jungbronzezeit. Gräberfeld. Siedlung (?). Oberflächensammlung.

Obr. 12. Rozvadovice. Výběr keramiky. Kreslila M. Schindlerová.

Abb. 12. Rozvadovice. Auswahl der Keramik. Zeichnung von M. Schindlerová.

LUKOVEČEK (OKR. ZLÍN)

„Na Ploštině“. KLPP. Ojedinělý nález.

V roce 2013 předal pan J. Neradílek do zlínského muzea bronzovou dýku (obr. 13), kterou náhodně našel pomocí detektoru kovů na katastru obce Lukoveček, v lesnatém terénu severně od vrcholu Hrádek (kóta 517 m n. m.). Místo nálezů je situováno na jihozápadním okraji Hostýnských vrchů, severně od úrodného a v průběhu pravěku hojně osídleného území Fryštácké brázdy, v nadmořské výšce kolem 490 m. Na nedaleké archeologické lokalitě Hrádek se stopami opevnění bylo zjištěno osídlení z období eneolitu, kultury lužických popelnicových polí a vrcholného středověku (Parma 2007, 273).

Nalezená bronzová dýka (délka 183 mm) má jazykovitou rukojeť se třemi otvory pro nýty (ve dvou z nich se nýty ještě dochovaly), ukončenou kroužkem, spodní část rukojeti je obloukovitě rozšířena. Nezdobená čepel s nízkým středovým žebrem má na obou bocích olámané ostří; zdá se, že většinou jde o starší (záměrné?) poškození. Povrch dýky kryje lesklá zelená až světle hnědá patina.

Typologicky je možné exemplář z Lukovečka přiřadit k peschierským dýkám s jazykovitou rukojetí, přesněji k Peroniho typu Jorj-Abauy (Salaš 2005, I, 66), pro který je charakteristická právě jazykovitá rukojeť s kroužkem a třemi otvory pro nýty. Nejblíží analogii představuje bronzová dýka téhož typu z Myslechovic na Olomoucku, případně obdobná dýka se 2 nýty z Křetína (Dohnal 1961, obr. 6: 1, 5) nebo z Polešovic u Uherského Hradiště (Salaš 2005, I, 66). Bronzové dýky z výše uvedených nalezišť jsou datovány do staršího stupně lužické fáze popelnicových polí.

Jana Langová

Literatura

Dohnal, V. 1961: Žárový hrob z konce doby bronzové u Hodonína. *Pravěk východní Moravy* 2, 53–65.

Parma, D. 2007: Výšinné lokality mladšího pravěku na jihovýchodní Moravě – současný stav poznání. *Pravěk Nová řada* 17/2007, 263–300.

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. I, II.* Brno: Moravské muzeum.

Resumé

Lukoveček (Bez. Zlín). Lausitzer Urnenfelderkultur. Einzelfund.

Obr. 13. Lukoveček. Bronzová dýka s jazykovitou rukojetí ukončenou kroužkem.

Abb. 13. Lukoveček. Griffzungenbronzedolch vom Typ Peschiera.

MEDLOV (K. Ú. KRÁLOVÁ, OKR. OLMOUC)

Les „Doubrava“. KLPP. Mohylník. Dokumentace.

Na podzim roku 2012 oznámil lesní dělník p. M. Kočka z Úsova své pozorování možné mohyly narušené nelegálními výkopy. Při ověření bylo potvrzeno, že se nejedná o jednu mohylu, ale o mohylové pohřebiště s nejméně 5 hrobovými náspy.

Mohylové pohřebiště je situováno při západní hranici katastru obce Králové (okr. Olomouc) ve velkém lesním komplexu Doubrava. Pro bližší popis lze uvést, že leží 300 m východně od kóty 321 a 50 m od lesní silnice (souřadnice 49°46'28.443"N, 16°59'52.828"E). Přestože na nedalekém vrchu Bradlec byl několikrát zkoumán lužický mohylník (Nekvasil 1978), prezentované pohřebiště nebylo dosud odborné veřejnosti známo.

Největší mohyla o průměru 15 m a výšce 1,7 m se skutečně stala předmětem výkopu, který vedl z jejího vrcholu až na kamennou strukturu v hloubce 1,15 m. Protože výkop byl již několik let otevřen, bylo přistoupeno k začistění narušené situace a k její dokumentaci. Při tom se podařilo získat větší množství keramického materiálu výlučně ze zásobnicových nádob s charakteristickou prstovanou úpravou povrchu kultury lužických popelnicových polí a ojedinělé spálené lidské kosti.

V hloubce 1,15 m od vrcholu mohyly se nacházela vrstva velkých kamenů zřejmě z konstrukce vnitřního pláště, neboť kameny vystupovaly i na několika místech po obvodu. Zde byla částečně probrána vyhozená hlína z výkopku v místě dalšího udávaného zasypaného výkopu, který se ale nepodařilo identifikovat (obr. 14). Okolo velké mohyly jsou soustředěny nejméně 3 další menší násypy. Další poměrně velká mohyla je situována 200 m západně od první skupiny na úpatí výsypky lomu (49°46'30.734"N, 16°59'43.921"E).

Miroslav Daňhel

Obr. 14. Králová. Mohyla během výzkumu.

Fig. 14. Králová, Excavated tumulus.

Literatura

Nekvasil, J. 1978: Mohylníky lužické kultury na Moravě. *Památky archeologické* 69, 52–116.

Resumé

New burial mounds were discovered within the Králová cadastre territory. The largest tumulus, damaged by an illegal excavation, reached 15 m in diameter and came up to 1.7 m. This tumulus was reopened and documented. Several sherds of large storage jars of the Lusatian urn-field culture complex were found. In the depth of 1.15 m, a stone construction was documented.

(Nekvasil 1968, 43–45). Nádoby z jednoho hrobu lužické kultury popsala D. Frolíková-Kaliszová (1993, 20), z dalšího publikoval V. Dohnal (1983, 327–328) bronzovou jehlici a dýčku a zbytky několika lužických hrobů prozkoumal v roce 2009 M. Šmíd (2010, 59). To vše nasvědčuje tomu, že se v těchto místech rozkládá pohřebiště ze střední až mladší doby bronzové (Nekvasil 1968, 44).

Zde představený šálek lze zařadit do mladší doby bronzové. Toto datování podporuje i podobný exemplář z mladobronzového sídliště v Ivanovicích na Hané, trať „Spravedlnost“ (Parma, Šmíd 2013, tab. 120:8). Lze tedy předpokládat, že i tento šálek mohl být součástí dalšího náhodně objeveného hrobu.

Lukáš Hlubek, Tomáš Přidal

NÁMĚŠŤ NA HANÉ (OKR. OLMOUC)

„Valník“. Mladší doba bronzová. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

P. Sklenář našel pravěký šálek u domu čp. 440 na Polní ulici v Náměšti na Hané, v části řečené Valník. Na ZM ČR 1:25 000, list 24-223 určují polohu domu souřadnice 225 mm od Z s. č. a 102 mm od S s. č. Zmíněnou nádobku věnoval T. Přidalovi a ten ji daroval do sbírek Vlastivědného muzea v Olomouci. Šálek má hlazený povrch, kónické hrdlo s mírně vykloněným okrajem. Jednoduché páskové ucho spojuje okraj s horní částí výdutě, která je zdobena tordováním (obr. 15).

Z části Náměště na Hané-Valníku známe velké množství archeologických nálezů, o nichž jsme poprvé informováni již na sklonku 19. století (souborně Šmíd 2010, 59, zde i další literatura). Pro nás je podstatné, že při stavbě silnice do Loučan byl objeven mohylový hrob (např. Frolíková-Kaliszová 1993, 10) a že z těchto míst pochází i lužická keramika

Literatura

Dohnal, V. 1983: Dýčka s prolamovanou rukojetí z Náměště na Hané. *Archeologické rozhledy* 35, 327–328.

Frolíková-Kaliszová, D. 1993: Výzkum polokulturní lokality Valník v Náměšti na Hané. *Archeologické rozhledy* 45, 10–25.

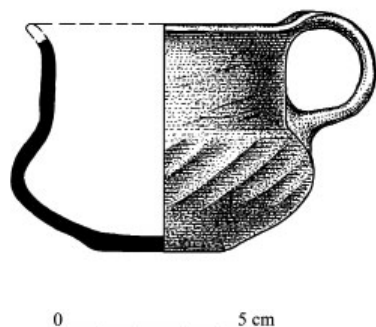
Nekvasil, J. 1968: K nálezům lužické keramiky z Náměště na Hané. *Přehled výzkumů* 1967, 43–45.

Parma, D., Šmíd, Z. 2013: *Sídelní areály střední a mladší doby bronzové z trasy dálnice D 1 u Vyškova. Katalog – část 2. Pravěk supplementum* 26, Brno: Ústav archeologické památkové péče Brno.

Šmíd, M. 2010: Pravěké a časně historické osídlení katastru městyse Náměšť na Hané (okr. Olomouc). *Střední Morava* 30, 44–74.

Resumé

Náměšť na Hané (Bez. Olomouc). „Valník“. Bronzezeit. Lausitzer Kultur. Gräberfeld. Einzelfund.

Obr. 15. Náměšť na Hané. Šálek.

Abb. 15. Náměšť na Hané. Die Schale.

NEPLACHOVICE (K. Ú. NEPLACHOVICE, OKR. OPAVA)

Ulice Loděnická. Parc. č. 575/18, 824/52, 824/53, 824/54, 824/55, 824/56. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Na podzim roku 2013 byla přípravou infrastruktury zahájena první fáze plánované zástavby rodinnými domy okrajové části Neplachovic. Lokalita se nachází na západní straně obce, při silnici III. třídy 0575 vycházející z Neplachovic směrem k Loděnici, v nevelké vzdálenosti zámeckého areálu. Situována je v mírném svahu klesajícím jižním směrem ke korytu Heraltického potoka. V návaznosti na projekt stavební akce proběhl prozatím záchranný výzkum v místě příjezdové komunikace a chodníku, celá dotčená plocha bude zkoumána postupně, při vlastní realizaci jednotlivých staveb.

Archeologický výzkum zahájila strojní skrývka rozdělená do dvou fází - odstranění ornice a postupné odebírání nadloží. Při těchto pracích nebyly registrovány výraznější terénní projevy případných archeologických situací, proto došlo k dočištění plochy výzkumu až na úroveň povrchu geologického podloží. Zjistit a následně v úplnosti prozkoumat se podařilo několik zahluobených objektů různého typu, jmenovitě hliník, tři zásobní jámy a šest sloupových jam bez zjevných konstrukčních souvislostí. Z výplní objektů pochází ucelený soubor hmotných nálezů, které lze přiřadit komplexu lužických popelnicových polí. Převažuje keramika, dochovaná i ve větších fragmentech, k zajímavým nálezům patří jedenáct přeslenů a keramické závaží.

Marek Kiecoň

Resumé

Neplachovice (Bez. Opava). Str. Loděnická, Parz. Nr. 575/18, 824/52, 824/53, 824/54, 824/55, 824/56. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. OLOMOUC-MĚSTO, OKR. OLOMOUC)

Náměstí Republiky, ulice 1. máje, Wurmova. Doba bronzová, VS, mohylovo-lužický horizont. Sídlištní aktivity. Záchranný výzkum.

Během rekonstrukce plynovodu v roce 2012 (lokalizace a podrobnosti viz kapitola Středověk) byly zachyceny také další doklady osídlení lokality z doby bronzové, kdy zde fungovalo výšinné sídliště. Převážná většina nalezeného keramického materiálu mohla být zařazena pouze rámcově do doby bronzové, část náleží větševské skupině starší doby bronzové a část keramiky zastupuje přechodný mohylovo-lužický horizont (BC/D). Konzultace k materiálu poskytla Mgr. P. Kalábková, Ph.D., za což jí touto cestou děkujeme.

V úseku výkopů v ulici Wurmově (před čp. 841) byl na profilu dokumentován v délce 1,95 m zahluobený objekt s téměř kolmými stěnami. Ve výplni (k. 222) obsahoval zlomky keramiky náležící větševské skupině. Výkop, který překrývala středověká vrstva, se do podloží zahluboval v úrovni 1,3 m. Jeho dno nebylo zjištěno, nacházelo se pod úrovní stavební jámy (v hloubce 1,7 m). 15 m severněji byly v ulici Wurmově zachyceny i zbytky stejně datované kulturní vrstvy (k. 214) silné 0,65 m. Také z pravěké vrstvy (k. 237) dochované na náměstí Republiky pochází několik zlomků keramiky větševské skupiny (obr. 16: 1).

V přípoje plynovodu pro Vojenský archiv na náměstí Republiky byl na západní stěně výkopu zaznamenán sídlištní objekt zahluobený do písčitého podloží. Jeho profil byl nepravidelný, na severu porušený recentním zásahem. Zachycen byl v délce 1,7 m, jeho hloubka se pohybovala mezi 0,25–0,53 m, přičemž horní hranice byla porušena novodobými úpravami náměstí. V zásypu jámy (k. 108) se nacházela keramika datovaná do přechodného mohylovo-lužického horizontu (obr. 16: 4–6). Zlomky keramiky téhož období byly nacházeny i v pravěké vrstvě (k. 237; obr. 16: 2, 3), která byla přítomna v celém úseku výkopu v prostoru náměstí Republiky. Zbytky pravěkých vrstev s keramikou přechodného období BC/D byly dále zaznamenány na třídě 1. máje před č. 5 a č. 32, v ulici Mlčochově a Wurmově (před Arcibiskupským palácem), kde vrstva k. 231 překrývala eneolitický horizont. Její povrch byl zachycen v hloubce 0,6–0,9 m a dosahovala síly 0,4–0,8 m.

1. Inv. č. 42/12-237/7

Obr. 16. Olomouc, nám. Republiky, 1. máje, Wurmova. Výběr keramiky doby bronzové. Kreslila M. Schindlerová.

Abb. 16. Olomouc, Republiky Platz, 1. Mai und Wurmova Straßen. Bronzezeitliche Keramik. Zeichnung M. Schindlerová.

2. Inv. č. 42/12-237/19

3. Inv. č. 42/12-237/24

5. Inv. č. 42/12-108/2

6. Inv. č. 42/12-108/3

4. Inv. č. 42/12-108/1

Ve výkopu na ulici Wurmově bylo zjištěno dalších 5 zahloubených sídlištních objektů menších rozměrů, ve třech případech porušených mladšími zásahy, které bylo možno datovat pouze rámcově do doby bronzové.

Hana Dehnerová, Petr Večeřa

Resumé

Olomouc (Kat. Olomouc-město, Bez. Olomouc), Republik Platz, 1. Mai und Wurmova Straßen. Bronzezeit (Věteřov Gruppe und BC/D). Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. POVEL, OKR. OLOMOUC)

Ulice Jeremiášova. Parc. č. 441/6, st. 945.

KLPP - slezská fáze. Sídlištní (?) aktivity. Záchranný výzkum.

V roce 2011 pokračovala výstavba obytných domů a inženýrských sítí zahájená v roce 2010 (souřadnice S-JTSK: Y = 547956,47; X = 1123383,08). Záchranný archeologický výzkum probíhal v dubnu až červnu (kanalizace, dům B) a na přelomu listopadu a prosince (dům C).

Během skrývky ploch pro budovy byly získány pouze ojedinělé atypické pravěké a čtenější novověké

střepy. Více keramického materiálu přineslo sledování výkopů pro kanalizaci na západním okraji zastavované plochy (viz souřadnice). Nově oproti roku 2010 byla zjištěna přítomnost keramiky slezské fáze kultury lužických popelnicových polí. Ornice v hloubkách 0,5–0,8 m postupně přecházela do šedé jílovité hlíny s rezavými písčitými skvrnami. Pod touto vrstvou se již nacházelo geologické podloží, štěrk, jehož povrch klesal od severu (-0,5 m) k jihu (-1,2 m a méně). Zahloubené objekty zjištěny nebyly, střepy pocházejí ze zkulturněného horizontu nad podloží.

V roce 1999 byly při hloubení kanalizace (Šrámek, Vitula 2000, 129) zjištěny při ulici Hraniční, cca 250 m jihozápadním směrem od místa nálezu v r. 2011, dva zahloubené objekty datované do mladší doby bronzové (za upozornění a konzultaci děkuji Filipu Šrámkovi). Mohlo by se tak jednat o součást jednoho sídelního celku.

Hana Dehnerová

Literatura

Šrámek, F., Vitula, P. 2000: Olomouc (k. ú. Povel, okr. Olomouc). *Přehled výzkumů* 41 (1999), 129.

Resumé

Olomouc (Kat. Povel, Bez. Olomouc), Jeremiášova Str., Parzellennr. 441/6, st. 945. Schlesische Phase der Lausitzer Urnenfelderkultur, Siedlung (?). Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUC)
Arbesova ulice. Parc. č. 533/95 – 533/102.
KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V srpnu a září 2013 uskutečnili pracovníci ACO průzkum polykulturního sídliště (viz. kapitoly: Enolit, Středověk a novověk) pod nově budovanými rodinnými domky na Arbesově ulici v Olomouci – Slavoníně (S-JSTK (X: Y) – 1123706: 548488; 1123720: 548455; 1123639: 548420; 1123626: 548453). Lokalita je situovaná na mírném svahu obráceném k východu nad inundací řeky Moravy s nadmořskou výškou 218–220 m. Na ploše skryté stavby o velikosti 0,31 ha bylo zkoumáno 74 objektů.

V jižní části lokality jsou kumulovány objekty datované do slezské a platěnické fáze kultury lužických popelnicových polí. Kromě několika zásobních jam byla zkoumána i mělká soujámí.

Marek Kalábek

Resumé

Olomouc (Kat. Slavonín, Bez. Olomouc). Arbesova Str. Spätbronzezeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

OLOMOUC (K. Ú. SLAVONÍN, OKR. OLOMOUC)
Zolova ulice. Parc. č. 17/1. Doba bronzová.
Sídliště. Záchranný archeologický výzkum.

V srpnu roku 2013 započala stavba v proluce p. č. 17/1 v Zolově ulici pod kostelem ve Slavoníně. V její dvorní části byl v základovém žlabu dokumentován zahloubený objekt. Jednalo se o zásobní jámu s hloubkou 0,8 m a průměrem nejméně 1,8 m, z jejíž výplně se podařilo získat 6 střepů, které umožňují jen rámcovou dataci do doby bronzové.

Miroslav Daňhel

Resumé

A bronze age storage pit was documented in Zolova street in Olomouc-Slavonín.

OSEK NAD BEČVOU (OKR. PŘEROV)
„Horní Újezdy“. Starší doba bronzová, NK,
ÚK. Sídliště. Záchranný výzkum.

Podnětem pro archeologický výzkum na lokalitě Osek nad Bečvou 1 v trati „Horní Újezdy“ byla plánovaná výstavba dálnice D1 v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou. Záchranné archeologické práce na lokalitě v Oseku nad Bečvou začaly v dubnu 2012 a téměř nepřetržitě pokračovaly až do prosince 2012 a následně v sezoně 2013. Ukončené byly v měsíci říjnu 2013.

Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25–13–03, těmito koordináty: 314 mm od západní sekční čary (ZSČ) a 134 mm od jižní sekční čary (JSČ), 323 mm od ZSČ a 139 mm od JSČ, 329 mm od ZSČ a 140 mm od JSČ, 333 mm od ZSČ a 145 mm od JSČ, 338 mm od ZSČ a 155 mm od JSČ, 338 mm od ZSČ a 162 mm od JSČ, 325 mm od ZSČ a 150 mm od JSČ, 310 mm od ZSČ a 138 mm od JSČ. Souřadnice GPS (WGS-84): 49°30'53.188"N, 17°30'31.561"E, 49°30'55.632"N, 17°30'35.367"E, 49°30'56.124"N, 17°30'38.078"E, 49°30'58.140"N, 17°30'39.177"E, 49°31'1.657"N, 49°30'57.559"N, 17°30'43.574"E, 49°31'1.466"N, 17°30'44.122"E, 49°31'2.763"N, 17°30'44.040"E, 49°30'58.300"N, 17°30'37.792"E, 49°30'52.852"N, 17°30'29.156"E.

Nadmořská výška lokality je 230,0 až 248,0 m. Lokalita se nachází na mírně zvlněné terase řeky Bečvy

v nevelké vzdálenosti od úpatí nejjižněji vysunutého cípu Oderských vrchů. Morfologie terénu byla velmi vhodná pro pravěké osídlení. Sídliště bylo umístěné na východním okraji mírného ve směru S–J orientovaného svahu terasy, která se pozvolně vytrácela jižním směrem k údolí Bečvy, dnes vzdálené cca 2,0 km od lokality. Na východní straně hraničila plocha pravěkého sídliště s nevelkým inundačním údolím potoka Lubeň, ze západu byla chráněna před povětrnostními podmínkami temenem kopce a od severu cca 1,5 km vzdálenými Oderskými vrchy. Od údolí Bečvy je v dnešní době kopec s reliktu pravěkého osídlení odříznutý stavbou dálničního náspu. Na podzim roku 2013 byla na poli za náspem, na místech sprašové duny vyznívající do údolí Bečvy, v úseku o délce 150 m a šířce 50 m, provedena sondáž s použitím georadaru. Sondáž se však nepodařilo zachytit stopy pravěkého osídlení ani jiného druhu antropogenních aktivit.

Zemní práce byly prováděné i v údolí potoka Lubeň, a to mezi stávající silnicí Osek nad Bečvou – Veselíčko a potokem v místě plánované dálnice, a byly rozšířené i o prostor plánované technické základny stavby a přeložky zmíněné silnice. Během dohledu nebyly v inundaci potoka odkryty žádné stopy pravěké činnosti, až na mělký žlábek přibližně v ohybu stávající cesty, ležící už nad údolíčkem (WGS-84: 49°31'0.217"N, 17°30'37.492"E) na okraji terénní vlny. Během archeologických prací se podařilo odkrýt celkem 217 sídlištních objektů, které představovaly klasický sortiment jam, sklípků, menší počet kůlových jamek a čtyři poměrně velké hliníky. Část z odkrytých objektů byla popsána v „Přehledu výzkumů za rok 2012“. Nově lze doplnit, že sídlištní objekty tvořily menší skupinky, snad zázemí samostatných rodin, rozptýlené po celé odkryté ploše. Hliníky byly objeveny na jihovýchodním okraji osady už mimo obydlený prostor. Na ploše bylo zjištěno také několik kůlových jamek, které netvořily pravidelné tvary nadzemních staveb. Přesnější poznání sídlištní struktury bude možné až po počítačovém zpracování zaměřených objektů a jejich archeologickém vyhodnocení.

Z nově odkrytých objektů si pozornost zasluhuje jáma č. 192 (obr. 17), ve které byla objevena lidská kostra, a to již pátá z celkového počtu odkrytých na lokalitě (v objektech č. 74 a 75 bylo odkryto po jedné kostře, v objektu č. 84 – 2 kostry). Podobně jako tomu bylo u koster odkrytých v sezoně 2012, i tato byla uložena do sídlištní jámy ve skrčené poloze na pravém boku, s trupem ležícím uprostřed objektu a s hlavou zasunutou pod západní okraj jámy. U pohřbu nebyly objeveny žádné milodary. Ovšem v zásypu objektu ležel na úrovni kostry, a také níže na dně jámy, větší počet kamenů různé velikosti. Poměrně bohatý, v podmínkách lokality chudé na nálezy, byl soubor nálezů ve vedlejším objektu č. 194, kde na dně jámy byla odkryta kumulace kamenů střední velikosti promíšených s keramickými střepy a zvířecími kostmi.

Mezi zajímavé nálezy lze určitě zařadit i objev učiněný v objektu č. 142, ve kterém byly u dna jámy odkryty během preparace první půlky objektu i střepy z dobře rekonstruovatelné nádoby zdobené na celém povrchu otisky šňůry, navíc s provrtaným dnem (obr. 18). Ve stejném stratigrafickém kontextu a stejné úrovni zásypu jámy ležela poměrně dobře dochovaná býčí lebka. Ostatní nálezy z prozkoumaných objektů představují většinou drobné zlomky keramiky, hrudky mazanice, zlomky zvířecích kostí a nejhojněji se objevující kameny.

Na závěr terénních prací byla prozkoumána část hliníku ležícího na jihovýchodním okraji osady, ze kterého bylo vyzvednuto jen několik drobných zlomků keramiky a štípané industrie, datovaných do období kultury s moravskou malovanou keramikou. Jednalo se o první objekt datovaný do období jiného než starobronzového, a tak nelze vyloučit, že část z prozkoumaných jam nedatovaných keramickým materiálem ke kultuře únětické či nitranské může patřit do doby neolitu.

Na lokalitě se navíc podařilo zachytit kromě klasických archeologických objektů také pozůstatky po tzv. „vývratech“, tzn. stromech skácených či vyvracených i s kořeny, několikrát zachycených v superpozici s archeologickými objekty. Všechny „vývraty“ objevené v prostoru sídliště byly zaměřené a zanesené do celkového planu lokality s cílem provést rekonstrukci uspořádání pravěké osady.

Závěrem lze konstatovat, že výzkumem se podařilo zachytit část lokality ze starší doby bronzové a jeden objekt kultury s moravskou malovanou keramikou. Hranice sídliště byly vymezené přírodními prvky. Podle terénní observace, horizontální stratigrafie a růstových příznaků v okolí výzkumu lze s jistotou tvrdit, že pravěké sídliště pokračuje severním směrem po terase kopce, podél údolíčka potoka Lubeň. Archeologický inventář, ačkoli nepřiliš bohatý, přesto přináší nové poznatky o koexistenci a pronikání kultur nitranské a únětické. Určitým přínosem pro výzkum sociokulturních či kultovních praktik na pravěkých sídlištích jsou nálezy lidských kosterních pozůstatků odkryté ve čtyřech zásobních jámách.

„Nadmlýnice“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Záchranné práce na lokalitě Osek nad Bečvou 2 v trati „Nadmlýnice“ byly vyvolány výstavbou dálnice D1 v úseku Přerov – Lipník nad Bečvou. Lokalita se nachází v mírně zvlněné krajině vymezené úpatím Oderských vrchů na severu a inundací řeky Bečvy na jihu. Zkoumaný úsek leží na severním svahu protáhlého kopce orientovaného ve směru východ – západ, od severu i východu ohraničeného údolím potoka Lubeň, od jihu údolím řeky Bečvy a novodobým náspem

železniční trati. Lokalita je identifikována na mapě ZM ČR 1 : 10 000, list 25–13–03, těmito koordináty: 342 mm od západní sekční čary (ZSČ) a 158 mm od jižní sekční čary (JSČ), 341 mm od ZSČ a 165 mm od JSČ, 376 mm od ZSČ a 199 mm od JSČ, 380 mm od ZSČ a 194 mm od JSČ. GPS souřadnice (WGS-84): 49°31'2.282"N, 17°30'45.308"E; 49°31'3.482"N, 17°30'45.221"E; 49°31'15.427"N, 17°31'0.359"E; 49°31'14.859"N, 17°31'1.176"E. Nadmořská výška lokality je 234,0 – 258,0 m.

Záchrané archeologické práce na lokalitě v Oseku nad Bečvou byly zahájeny koncem sezony 2012, v měsíci říjnu; jednalo se o průzkum lokality prováděný pomocí menší sítě ručně skrývaných sond. Cílem bylo zjištění stratigrafických podmínek na vytyčeném úseku stavby. Sondáží bylo zjištěno, že trasa dálnice protíná okraj pravěkého sídliště. Ve výkopech sond byly odkryty jak relikty sídlištních a hospodářských objektů, tak i zbytky kulturní vrstvy, vše datované do období popelnicových polí. Regulérní archeologický výzkum probíhal v etapách od jara 2013 a s krátkou přestávkou na skrývky a odvoz zeminy trval až do prvního

týdne prosince 2013. Celkem se podařilo prozkoumat 168 archeologických objektů zahloubených do podloží i do místy cca 0,60 m silné kulturní vrstvy.

Hlavní trasa dálnice probíhá severním svahem kopce nad údolím potoka a tak se poloha výzkumu podle všeho nacházela na okraji pravěkého sídliště, v místech, kde se s největší pravděpodobností nacházel jeho hospodářský okrsek. Objeveno zde bylo několik typických zásobních jam, menších objektů mísovitého řezu, a také kůlových jamek. Mezi zajímavé objekty určitě patří nález tří „ohrad“, zbytků kruhových žlábků, jejichž funkce není jasná; mohlo by se jednat o pozůstatky ohrad pro ustájení dobytka. Nejlépe prozkoumaný žlábek byl objeven na svahu poblíž potoka. Objekt byl prozkoumán jen z části jednak kvůli nekompletnímu dochování, jednak kvůli přesahování ramen žlábků mimo prostor stavby. Zřejmě se jednalo o objekt kruhového tvaru s prostorem brány/vstupu, který se podařilo výzkumem zachytit a který ústil směrem k potoku. Zdokumentovaná ramena žlábků jsou v podstatě jen několikametrovými fragmenty, které byly zahloubené

Obr. 17. Osek nad Bečvou.
Objekt č. 192, pohřeb v sídlištní jámě.

Abb. 17. Osek nad Bečvou.
Objekt Nr. 192, Begräbniss in der Siedlungsgrube.

Obr. 18. Osek nad Bečvou.
Keramická nádoba z objektu č.142.

Abb. 18. Osek nad Bečvou.
Keramisches Gefäß aus dem Objekt Nr. 142.

né cca 0,10 m až 0,15 m do podloží. V místech, kde byl žlábek zapuštěný jen do kulturní vrstvy, tam se jeho stopy nedochovaly. Podle dochovaných úseků se lze domnívat, že se jednalo o nepřilíh široký útvar, cca 0,30 m–0,40 m, s plochým dnem a celkový průměr jeho půdorysu byl vypočítán na cca 80 m.

Z prostoru ohrady směrem k potoku směřovala upravená přírodní rýha, která asi plnila funkci přístupové cesty spojující ohradu či celé sídliště s údolím potoka. V zásypu této rýhy byl odkryt velmi početný soubor keramických zlomků, zvířecích kostí a různého druhu a velikostí kamenných zlomků. Nečekaným nálezem byl objev fragmentu lidské lebky s uměle oddělenou týlní částí a s otvorem ve vrcholové části, která se do zásypu rýhy dostala pravděpodobně spolu s ostatním materiálem během zániku osady. Další dva kruhové útvary byly odkryty ve vzdálenosti cca 200 m východním směrem od potoka. V jejich blízkosti se nacházely i zbytky dvou kulových staveb, jednoho obydlí (?) čtvercového tvaru o rozměrech cca 4,5 m×4,0 m a další stavby o rozměrech cca 9,0 m×4,5 m, která byly v superpozici s jedním se žlábků. Dalším ze zkoumaných objektů je široký objekt, který má vrstevnicový průběh a jehož řez měl v kontrolní sondě pravidelný trychtýřovitý tvar. Objekt s hloubkou téměř 2,0 m velmi připomíná příkop. Prozatím byl zkoumán jen jednou sondou, a tak prozkoumání jeho průběhu i tvaru a vysvětlení eventuální funkce bude cílem teprve dalšího výzkumu. Kromě objektů a kulturní vrstvy byly objeveny terénní deprese místy se objevující na svahu a už částečně zkoumané. Byly vyplněné spláchnutou hlínou bohatou na archeologický materiál. Kromě v nich rozptýlených archeologických artefaktů lze počítat i s archeologickými objekty zapuštěnými do těchto splachů či jimi přikrytými.

V příští sezoně archeologické práce se bude nutno soustředit na zkoumání kulturní vrstvy a objektů na jihovýchodní straně plochy, v místech, kde svah terasy přechází v širokou plošinu rozloženou nad údolím potoka, která je od východu chráněná proti povětrnostním podmínkám temenem kopce. V těchto místech, jak se zdá, ležela vlastní osada lidu popelnicových polí.

Arkadiusz Tajer

Resumé

Osek nad Bečvou (Bez. Přerov). Aunjetitzer Kultur. Die Nitragruppe. Siedlung. Begräbnisse in der Gruben. Rettungsgrabung.

Osek nad Bečvou (Bez. Přerov). Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OSÍČKO (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Zbytky“. KLPP. Sídliště. Povrchový sběr.

Archeologický dohled probíhal v prostoru skryté plochy pro uložení stavebního materiálu. Místo se nachází po pravé straně silnice II/150 Loukov – Osíčko, před bezejmennou vodotečí vlévající se do potoka Moštěnky, na mírném svahu obráceném k severu v nadmořské výšce cca 355 m. Polohu lze určit na ZM ČR 1:10 000, list 25-14-17, v okolí bodu určeného koordináty 33/260 mm od Z/J s. č. V ploše skrývky byly získány keramické nálezy, které lze přiřadit ke kultuře lužických popelnicových polí. Kvůli skrývce, která neodkryla geologické podloží, nelze zjistit přesnější polohu sídliště. Je také možné, že se sem nálezy dostaly postdepozicičními procesy z výše položené dosud neznámé sídlištní lokality.

Ivan Čížmář

Resumé

Osíčko (Bez. Kroměříž). „Zbytky“. Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

OSLAVANY (OKR. BRNO-VEŇKOV)

„U Dubu“. KSPP - velatická fáze. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během budování nového vodovodu byl jv. Oslavan v polní trati „U Dubu“, zachycen ve sprašovém podloží „okraj“ zemědělského nížinného sídliště, náležejícího velatické fázi KSPP (souřadnice WGS-84, Loc: 49°7'1.882"N, 16°21'3.318"E).

Na zkoumané ploše byly odkryty hliníky, zásobní jámy a pozůstatky základů nadzemní dřevěné sloupové stavby. Za bližší zmínku stojí nález lidské kostry v sídlištní jámě (obr. 19), bronzový nůž a početná kolekce užitkové keramiky deformované nadměrným žárem – nejspíše po požáru.

Sídliště znal v této trati ze sběrů již amatérský archeolog V. Gross z Oslavan, který jej považoval za lužické (Belcredi *et al.* 1989; kolektiv autorů 2004, 23).

Petr Kos

Literatura

Belcredi, L. *et al.* 1989: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov.

Oslavany 2004: *Oslavany – 900 let od první písemné zprávy 1104 – 2004*. Oslavany: Město Oslavany a Vlastivědný spolek Rosicko-Oslavanska.

Obr. 19. Oslavany. Sídlištní objekt s lidským pohřbem z mladší doby bronzové.

Abb. 19. Oslavany. Jungbronzezeitliche Grube mit Körperbestattung.

Obr. 20. Podolí. Dvojpořeb únětické kultury.

Obr. 20. Podolí. Doppelbestattung der Aunjetitzer Kultur.

Resumé

Oslavany (Bez. Brno-venkov). „U Dubu“. Jungere Bronzezeit. Mitteldonaualadische Urnenfelderkultur – Velaticer Phase. Siedlung. Rettungsgrabung.

PODOLÍ (OKR. BRNO-VENKOV)

„Příčný“. Starší doba bronzová, ÚK. Sídliště. Pohřebiště. Záchranný výzkum.

V roce 2013 byly dokončeny práce v ploše rozpracované v předchozím roce. Zachyceno bylo několik sídlištních objektů i hrobů (obr. 20), spolehlivě byl zjištěn jižní okraj pohřebního areálu. V další ploše na východním okraji sídelního areálu byla v prostorově omezených sondách dokumentována výrazná stratigrafie, dokládající postupné zazemňování přírodní deprese plošnou erozí, počínající spolehlivě již před starší dobou bronzovou – původní povrch z počátku holocénu se nacházel oproti dnešní situaci o 2 m níže.

David Parma, Jiří Kala

Resumé

Podolí (Bez. Brno-venkov), „Příčný“, Aunjetitzer Kultur, Siedlung, Gräberfeld, Rettungsgrabung.

POLEŠOVICE (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

„Nivy“. NK. Doba popelnicových polí. Pohřebiště. Sídliště. Záchranný výzkum.

Podobně jako v minulých letech byl i v roce 2013 proveden na známé polykulturní lokalitě v polešovické pískovně pravidelný záchranný výzkum probíhající v závislosti na postupu těžebních prací. V souřadnicovém systému S-JTSK je místo výzkumu dáno body Y=546226, X=1186050. Během čtyř pracovních týdnů bylo prozkoumáno celkem 49 zahloubených objektů, většinou běžných kúlových jamek či větších různorodých sídlištních objektů nebo obvyklých zásobních jam. Za nejstarší doklady pravěkého osídlení lokality můžeme považovat v půdoryse nepravidelnou jámu s neolitickou lineární keramikou (viz kapitola Neolit) a jako obvykle se vyskytly i doklady osídlení z doby halštatské (viz kapitola Doba železná). Převážná většina všech zbývajících objektů je však keramikou řazena do slezské fáze KLPP. Kromě početného souboru keramických střepů bylo výzkumem získáno také množství osteologického materiálu a soubor různorodých fragmentů mazanice, které můžeme společně s množstvím kúlových jam považovat za pozůstatek nadzemní dřevohlinité zástavby.

K nejvýznamnějším nálezům, které se loni podařilo v polešovické pískovně uskutečnit, řadíme objev

čtyř hrobů, orientovaných přibližně ve směru východ – západ s kostrovým pohřbem jedince v mírně skrčené poloze. Tři hroby neobsahovaly žádný doprovodný inventář. U jednoho pohřbeného jedince se však podařilo nalézt náhrdelník z kostěných korálků a drobný šperk v podobě vrbového listu. Zcela překvapivě tak tyto hroby náležejí nitranské kultuře.

Marek Lečbych

Resumé

Polešovice (Uherské Hradiště Dist.). „Nivy“. Four graves of Nitra culture and a further part of the Urnfield period settlement were excavated during a rescue excavation in Polešovice.

RUSÍN (OKR. BRUNTÁL)

„Rusínský kopec“. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Ve dnech 14. 4. až 27. 5. 2013 proběhl, na úpatí Rusínského kopce, severovýchodně od středu obce, záchranný archeologický výzkum, který současně probíhal se stavbou „Zemědělské a bioplynové stanice Rusín“. Výzkum byl započat zároveň se zahájením stavby. Nejprve byla provedena skrývka plochy o rozloze 60 × 90 m, během níž došlo k identifikaci šesti zahloubených objektů. Čtyři objekty byly rozpoznány jako kúlové jámy. U zbývajících dvou objektů se jednalo o sídlištní jámy oválného tvaru. Přestože objekty nebyly nijak bohaté na nálezy, podařilo se je datovat na základě ojedinělých keramických fragmentů do období kultury lužických popelnicových polí.

Andrea Hořínková, Petr Rataj

Resumé

Rusín (Kat. Rusín, Bez. Bruntál). Rusín Hügel. Die Lausitzer Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

SLATINKY (OKR. PROSTĚJOV)

„Velký Kosíř“. KLPP – slezská fáze. Depot. Ojedinělý nález.

Dne 8. května 2013 byla v lese západně od obce, v rámci projektu Výzkum historických cest v oblasti severozápadní Moravy a východních Čech (projekt NAKI MK ČR č. DF11P01OVV029) objevena koncentrace bronzových nálezů z pozdní doby bronzové. Lokalitu našli spolupracovníci ACO J. Tyleček a T. Jursa. Místo leží na svahu obrácenému k severu nad potokem Deštná v nadmořské výšce 335 m n.

m, nedaleko od staré úvozové cesty. Na třech místech byly vyzvednuty zlomky bronzových předmětů. Hlavní koncentrace nálezů (obr. 21) byla umístěna v mělké jamce oválného půdorysu s rozměry 0,6 x 0,3 m a hloubkou s 0,25 m. Mezi nálezy se nachází srpy (4 ks), zlomek čepele srpu, rozlomená dýka, nůž, sekery s tulejkou (3 ks), jehla ze štitovité spony a kus bronzoviny (obr. 22). Na dalších místech byl vyzvednut zlomek bronzoviny, zlomek srpu a keramický střep (obr. 21:2) a náramek (obr. 21:3). Později byla lokalita znovu prohlédnuta M. Popelkou a byly dohledány další zlomky bronzů (hlavice bronzové jehlice, zlomek řapu nože (2 ks), části jehlic (4 ks), bronzovina (2 ks) a zlomek náramku obalený kůží – obr. 21: 2). Všechny nálezy bronzů byly získány z prostoru ve tvaru kružnice o průměru cca 7 m.

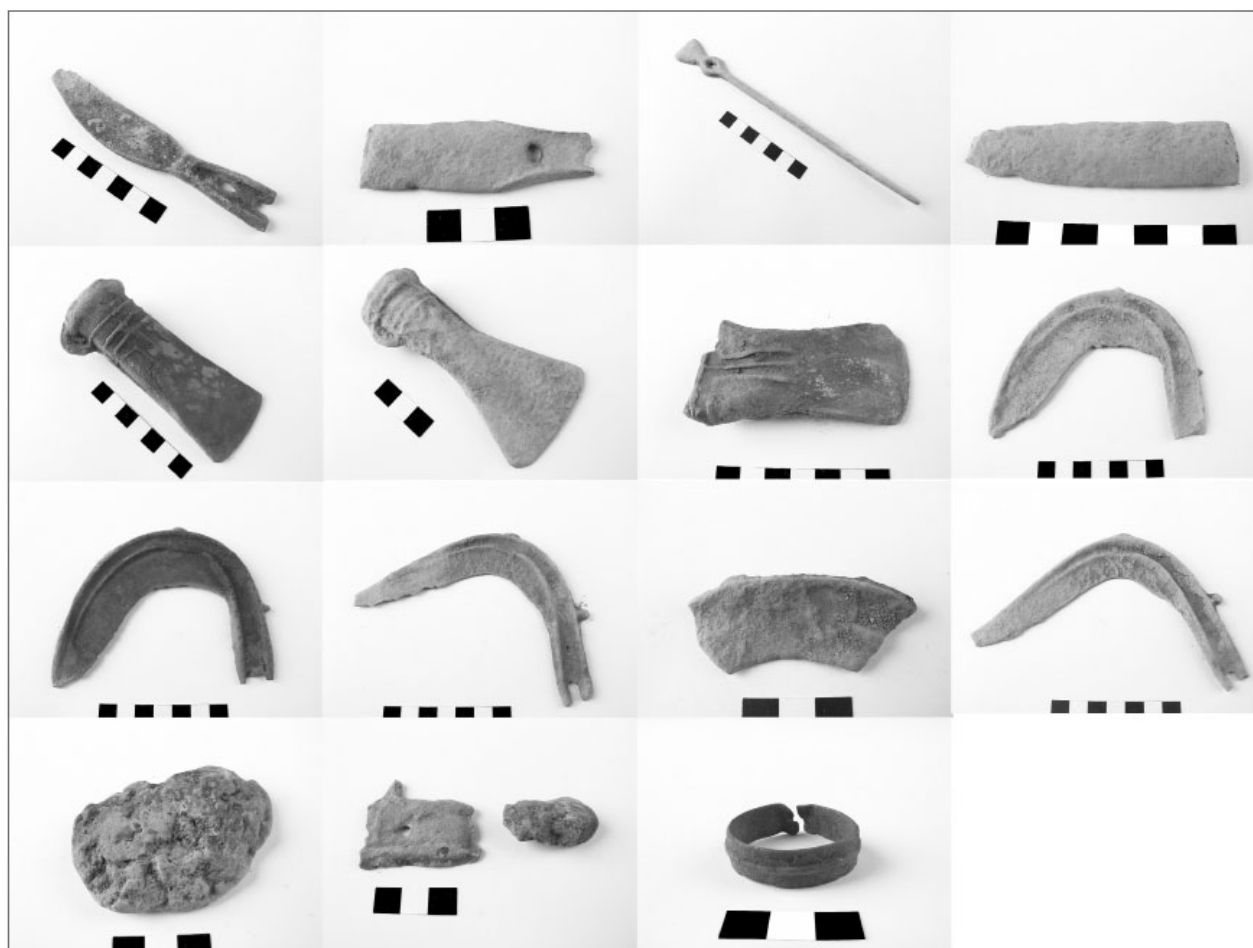
Marek Kalábek

Resumé

Slatinky (Bez. Prostějov). „Velký Kosíř“. Spätbronzezeit. Depotfund. Rettungsgrabung.

Obr. 21. Slatinky. Uložení depotu v jamce.
Abb. 21. Slatinky. Depotfund in die Grube.

Obr. 22. Slatinky. Bronzové předměty v depotu.
Abb. 22. Slatinky. Bronzefunde aus die Grube.

UNIČOV (OKR. OLOMOUČ)

„Za Šibeníkem“, Rozdělení vodovodu na 2 tlaková pásma. KLPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

V říjnu až listopadu 2013 byl proveden záchranný archeologický výzkum společnosti Archaia Olomouc, o.p.s., v trati Za Šibeníkem v souvislosti s budováním nového vodovodu (podrobnosti viz Neolit a eneolit). Zkoumaná trasa vodovodu se nachází mezi Benkovským kopcem a vrchem Šibeník, tj. asi 1 km západně od Uničova.

Na poměrně velké ploše bylo v trase vodovodu prozkoumáno celkem 10 zahloubených objektů sídliště KLPP (obj. 505-514). Objekty se nacházely ve shluku po 2-3, vzdálenost mezi skupinkami objektů bylo několik metrů až několik desítek metrů. Jednalo se výhradně o zásobní a odpadní jámy a kulové jamky. Část z nich byla zachycena půdorysně, část pouze na profilech rýhy. Půdorysně zachycené objekty (zhruba v hloubce 1,6 m) nebylo možné prozkoumat až na dno, neboť po odrytí zhruba 30 cm jejich výplně

vystoupila hladina spodní vody. Jámy tak bylo možné pouze ověřovat. Jejich výplň byla velmi chudá na archeologické nálezy, podařilo se získat několik střepů hrubé keramiky zdobené svislým prstováním nebo jemné černě leštěné keramiky s rytými oběžnými rýhami. Podle tohoto materiálu se zdá, že sídliště v trati Za Šibeníkem existuje v lužické i slezské fázi KLPP. Osada nepochybně náleží k žárovému pohřebišti (známo celkem 103 hrobů), prozkoumanému K. Schirmeisenem ve 30. letech 20. století na jihozápadním svahu Benkovského kopce ve směru od Benkova (Schirmeisen 1935).

Tomáš Zeman

Literatura

Schirmeisen, K. 1935: Urnengräber der jüngeren Bronzezeit und der älteren Eisenzeit am Pinker Berg bei Mähr.-Neustadt. *Zeitschrift des deutschen Vereines für die Geschichte Mährens und Schlesiens* 37, 23-89.

Resumé

Uničov (Bez. Olomouc), „Za Šibeníkem“. KLPP. Siedlung. Rettungsgrabung.

VELATICE (OKR. BRNO-VEKOV)

„Velatický široký“. Parc. č. 2036/10 a 2046/2. KSPP. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při výstavbě dvou nových rodinných domů (rodiny Ludvíkova a Juhaszova; souřadnice WGS-84, Loc: 49°12'0.468"N, 16°44'58.571"E; 49°11'59.792"N, 16°44'56.199"E) byly kromě objektů z neolitu dokumentovány také ojedinělé jámy KSPP, které doplňují dosavadní stav znalosti sídliště, které tu je zkoumáno současně s rozšiřováním výstavby rodinných domů.

Petr Kos

Jehlice s obloukovitě prohnutou jehlou a profilovanou hlavicí je dlouhá 146 mm. Původně tmavě zelená lesklá patina je následkem uložení v kamenité lesní půdě po celém povrchu pokryta tvrdou hnědou krustou, zastírající detaily výzdoby.

Morfologicky lze jehlici z Vítkové zařadit nejspíše k exemplářům s profilovanou jehlicí typu Platěnice, s analogií např. v obsahu depotu z Jevíčka, které jsou datovány do staršího stupně KLPP (Salaš 2005, I, 109; II, tab. 180: 51).

Jana Langová

Literatura

Salaš, M. 2005: *Bronzové depoty střední až pozdní doby bronzové na Moravě a ve Slezsku. I, II.* Brno: Moravské muzeum.

Resumé

Velatice (Bez. Brno-venkov). „Velatický široký“. Mitteldonauländische Urnenfelderkultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

VÍTOVÁ (OKR. ZLÍN)

„Křib“. KLPP. Ojedinělý nález. Uložení: Muzeum jv. Moravy ve Zlíně.

Zlínské muzeum získalo od svého spolupracovníka J. Neradílka bronzovou jehlici (obr. 23), kterou našel pomocí detektoru kovů v zalesněné oblasti jihozápadního okraje Hostýnských vrchů, mezi obcemi Vítová a Lukoveček. Osamocený nález byl uložen nehluboko pod povrchem terénu, v nadmořské výšce kolem 360 m.

Resumé

Vítová (Bez. Zlín). Lausitzer Urnenfelderkultur. Einzelfund.

Obr. 23. Vítová. Bronzová jehlice s profilovanou hlavicí.
Abb. 23. Vítová. Bronzenadel mit profiliertem Kopf.

**PETR ŠKRDLA, JAROSLAV BARTÍK, JAN EIGNER, TEREZA RYCHTAŘÍKOVÁ, PAVEL NIKOLAJEV,
MIRIAM NÝVLTOVÁ FIŠÁKOVÁ, LADISLAV NEJMAN, MICHAELA POLANSKÁ, JAN NOVÁK:**
MOHELNO-PLEVOCCE: KAMENNÁ STRUKTURA B

JAROSLAV BARTÍK, LENKA BĚHOUNKOVÁ, MARTIN KUČA:
SÍDLIŠTĚ STARŠÍHO STUPNĚ KULTURY S MORAVSKOU MALOVANOU KERAMIKOU
BŘEZNÍK – „STŘEDNÍ HON“

JAROMÍR KOVÁRNÍK
ŽÁROVÉ POHŘBY V AMFORÁCH MLADŠÍHO STUPNĚ KZP NA JIŽNÍ MORAVĚ
(POZNÁMKY K VNITŘNÍMU USPOŘÁDÁNÍ SPOLEČNOSTI KZP)

KRZYSZTOF TUNIA, PIOTR WŁODARCZAK
MOHYLA KULTURY NÁLEVKOVITÝCH POHÁRŮ V MALŻYCÍCH, POW. KAZIMIERZA WIELKA

PIOTR WŁODARCZAK
GRÓB 3 Z ZIELONEJ (MAŁOPOLSKA) I FENOMEN BOGATO WYPOSAŻONYCH GROBÓW MĘSKICH
W GRUPIE KRAKOWSKO-SANDOMIERSKIEJ KULTURY CERAMIKI SZNUROWEJ

IVAN CHEBEN, MICHAL CHEBEN
SÍDLISKOVÉ OBJEKTY KULTÚRY LINEÁRNEJ A ŽELIEZOVSKÉJ SKUPINY Z MICHALA NAD ŽITAVOU
(SLOVENSKO)

MARZENA SZMYT
DEAD ANIMALS AND THE LIVING SOCIETY

JIŘÍ JUCHELKA
NOVÁ SÍDLIŠTĚ LUŽICKÉ KULTURY NA OPAVSKU

PŘEHLED VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU 2013

PALEOLIT
NEOLIT
ENEOLIT
DOBA BRONZOVÁ
DOBA ŽELEZNÁ
DOBA ŘÍMSKÁ A DOBA STĚHOVÁNÍ NÁRODŮ

